

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
ของประชาชนตำบลแคน อำเภอกวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

นางสาวลัดดา มะปะทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชื่อ	นางสาวลัดดา มะปะทา
ชื่อ	26655๘
ชื่อ	๒.
เลขเรียกหนังสือ	330.๑๕๑3 ค114๗

2566

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2566

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวลัดดา มะปะทา แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง)

กรรมการ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

กรรมการ

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาค)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร คัยนันท์)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....
- 8 ม.ค. 2566

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ
ดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : นางสาวลัดดา มะปะทา

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ

ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม และ (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 375 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดโดยใช้สูตรของทอโรยามาเน่ และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์พหุคูณแบบถดถอย

ผลการวิจัย พบว่า (1) การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 58.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนได้รับทราบ ควรนำผู้นำชุมชนไปศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรมปลูกฝังค่านิยมให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน โรงเรียน วัด ควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุข ความพอเพียงในครัวเรือนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจพอเพียง, การดำเนินชีวิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : Factors Influencing the Adoption of Sufficiency Economy in the Life of the People of Khaen Sub-District Wapi Pathum District Mahasarakham Province

Author : Miss Ladda Mapatha

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisor : Dr.Sanya Kenaphoom
Associate Professor Dr.Yupaporn Yupass

Year : 2023

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) the application of sufficiency economy in the life of the people of Khaen Sub-district. Wapi Pathum District Mahasarakham Province, (2) Factors influencing the adoption of sufficiency economy in the life of the people of Khaen Sub-district Wapi Pathum District Mahasarakham Province, and (3) Suggestions on the adoption of sufficiency economy in the life of the people of Khaen Sub-District. Wapi Pathum District MahaSarakham Province It is a quantitative research. The sample group is the sample group. A total of 375 people aged 18 years and over were obtained by sizing using Taro Yamane's formula. and simple sampling the tool is an estimation scale questionnaire. and statistics for data analysis such as mean, standard deviation and regression multiple analysis.

The results of the research showed that (1) the sufficiency economy was applied in the lives of the people of Khaen Sub-district, Wapi Pathum District. Mahasarakham Province found that overall in all aspects, (2) Factors influencing the adoption of sufficiency economy in the life of the people of Khaen Sub-district, Wapi Pathum District Mahasarakham Province found that receiving information about the sufficiency economy philosophy learning the philosophy of sufficiency economy Knowledge of Sufficiency Economy Philosophy and attitude towards sufficiency economy philosophy can jointly forecast 58.30 percent with a statistical significance at the .05 level, and (3) Recommendations on the adoption of sufficiency economy in the life of the people of Khaen Sub-District. Wapi Pathum District Mahasarakham Province found that local administrative organizations should create awareness of the sufficiency economy philosophy for the people. Community leaders should be taken to study work from the model community in applying the Sufficiency Economy Philosophy. Organize training to instill values for the new generation to learn and apply the Sufficiency Economy Philosophy in their livelihoods Government agencies, communities, schools, temples should promote the application of sufficiency

economy. in living a happy life the sufficiency of the people's households with efficiency and effectiveness.

Keywords: Factors Influencing, Sufficiency Economy, Lifestyle

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ กรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายกองคํการบริหารส่วนตำบลแคน ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และประชาชนในเขตตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา และขอขอบคุณ พ่อ แม่ ที่คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้กำลังใจข้าพเจ้าตลอดมา จนทำให้ การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวลัดดา มะปะทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน	30
2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ในการดำเนินชีวิต	32
2.4 บริบททั่วไป	39
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	60
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย	64
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย	64
4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย	65
4.3 ผลการวิจัย	65

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
5.1 สรุป	77
5.2 อภิปรายผล	80
5.3 ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	92
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	101
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	105
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	109
ประวัติผู้วิจัย	110

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน	66
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ด้านความพอประมาณ	67
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ด้านความมีเหตุผล	68
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	69
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ด้านความรู้	70
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ด้านคุณธรรม	71
4.8	การกำหนดรหัสตัวแปรที่จะใช้ในการนำเข้าสู่สมการปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำ เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	72
4.9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	72
4.10	การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง	73
4.11	ลำดับตัวแปรพยากรณ์ของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญ ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม	74
ข.1	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	102
ค.1	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	106

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์	20
2.2	ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์	27
2.3	ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์	29
2.4	กรอบแนวคิดการวิจัย	57
4.1	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม	75
4.2	แนวทางการส่งเสริมการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม	76

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด นานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไป ในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559)

เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกร ชาวไทย ความตอนหนึ่งว่า “...เรื่องการค้า การบริโภค การผลิตและการขายนี้ ก็นี้กว่าท่านทั้งหลายกำลัง กลุ่มใจในวิกฤตการณ์ ตั้งแต่คนมีเงินน้อยจนกระทั่งคนที่มีเงินมากล้วนเดือดร้อนแต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยน ให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่งอาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถที่จะอยู่ได้...” และในวันเฉลิมพระชนมพรรษาปีต่อมาได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอธิบายเพิ่มเติม ความว่า “...ความหมาย ของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่แต่เป็นเศษหนึ่ง ส่วนสี่ของการกระทำ...” และ “เศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพอมี พอกิน โดยแบบพอมี พอกิน หมายความว่า อุ่มชูตนเองได้ให้มีพอเพียงกับตนเอง” และทรงอธิบายเพิ่มเติมว่า “พอมี พอกิน ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง แต่ถ้าแต่ละคนมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งประเทศมีพอกินก็ยิ่งดี...Self-Sufficiency นั้น หมายความว่า ผลิตอะไร มีพอใช้ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเองเป็นไปตามที่เรียกว่ายืน บนขาของตัวเอง แต่ว่าพอเพียงนั้นมีความหมายกว้างยิ่งกว่านั้นอีก คือ คำว่าพอ ก็พอแค่นั้นเอง คนเรา ถ้าพอใจในความต้องการมันก็มีควมโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อย...พอเพียงนี้ อาจจะมีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณพุดจากก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติงานก็พอเพียง...” (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระองศ์, 2541)

แนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถ “พึ่งตนเอง” ได้อย่างยั่งยืนตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ในระดับครัวเรือนส่งเสริม ให้ครัวเรือนดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ โดยมีกิจกรรมในครัวเรือน ได้แก่ ปลูกข้าวให้พอเพียงต่อ การบริโภคในครัวเรือน ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพที่ผลิตเอง มีกิจกรรมลดละเลิกอบายมุข 2) ระดับกลุ่มหรือเครือข่ายเศรษฐกิจกิจกรรมที่ควรทำ ได้แก่ การผลิต

สินค้าหรือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การจัดสวัสดิการให้สมาชิกภายในชุมชน การพัฒนาหรือถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ควรมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเอง ได้แก่ มีแผนชุมชน พึ่งตนเอง มีกิจกรรมการสะสมทุนเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีกิจกรรม เพื่อสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง เช่น การพัฒนา กลุ่มอาชีพ มีกิจกรรมเพื่อการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่น ป่าชุมชนการอนุรักษ์ลำคลอง มีกิจกรรม ป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งขันกีฬาต่อต้านยาเสพติด มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น ป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2551, น. 19)

ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสมบูรณ์ได้ต้องประกอบไปด้วยความพอประมาณความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความรอบรู้คู่คุณธรรม องค์ประกอบทั้งหมดต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ความมีเหตุผลถือได้ว่าเป็นกระบวนการเสริมสร้างความพอใจเป็นไปอย่างพอประมาณ ระดับความพอประมาณจำเป็นต้องพอเพียงในเชิงการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ซึ่งต้องมีความรู้คู่คุณธรรม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องอยู่คู่กันอย่างสมดุลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวจะเป็นปัจจัยเสริมสร้าง ให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจมีลักษณะเป็นพลวัตรอย่างมีเหตุผลในระยะยาว ซึ่งระบบ ความสัมพันธ์นี้เป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลยั่งยืน และก่อให้เกิดสังคมแห่ง ความพอเพียงได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ในขณะที่เดียวกันภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของยุคศตวรรษที่ 21 ที่แวดล้อมไปด้วยการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง เทคโนโลยี และการแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ ชุมชนจึงจำเป็นต้องปรับตัวเองภายใต้ การนำเอาหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันและความรู้กับคุณธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผนวกกับการนำเอาแนวคิด L-PIRN เพื่อความอยู่รอด กล่าวคือ L มาจาก Learning Community คือ ชุมชนต้องเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ เพื่อการพัฒนาคนในชุมชนพัฒนาระบบงานด้านอื่น ๆ ทุกมิติ P มาจาก People Participant คือ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเชื่อมั่นว่าคนมีศักยภาพทางปัญญา ทักษะความสามารถในการที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมชุมชนได้นับตั้งแต่การเสนอความเห็นการตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลและตรวจสอบการทำงานในรูปแบบอื่น ๆ I มาจาก Integrate คือ การบูรณาการ องค์ความรู้คนวิเศษและการจัดการเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล R มาจาก Resource Utilize คือ การใช้ทรัพยากรส่วนรวมร่วมกันที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อเกิดประโยชน์และความคุ้มค่า สูงสุดเนื่องจากทรัพยากรมีอย่างจำกัดการใช้ทรัพยากรร่วมกันต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและความเอื้ออาทร ส่วน N มาจาก Networking คือ การสร้างความร่วมมือหรือประสานความร่วมมือ แบบเครือข่าย เพราะในศตวรรษที่ 21 นี้ ชุมชนไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนร่วมกัน จาก L-PIRN ก็จะนำไปสู่ EMS ซึ่งประกอบด้วย E มาจาก Empowerment คือ การเสริมพลังอำนาจให้กับชุมชนโดยการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ชุมชนจะมีความเข้มแข็ง M มาจาก Self-Management คือ เมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งก็จะช่วยให้ชุมชนสามารถ จัดการตนเองได้ลดการพึ่งพารัฐมากขึ้นภายใต้ความพอประมาณของแต่ละชุมชนและ S มาจาก Sustainable คือ การนำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนในทุกมิติ กล่าวคือ มิติสังคม มิติการเมือง มิติเศรษฐกิจ มิติวัฒนธรรม ชุมชน มิติทรัพยากรธรรมชาติ มิติสุขภาพชุมชน และมิติเทคโนโลยี เป็นต้น (เสกสรรค์ สนาว และสุพัฒนา ศรีบุตรดี, 2560, น. 166-167)

ประชาชนในตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ยังพบว่าปัญหาในระดับบุคคล ประกอบด้วย ขาดความตระหนัก การยึดติดกับสิ่งอำนวยความสะดวก การติดบวมุข การขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการขาดความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ส่วนปัญหาในระดับครอบครัว ประกอบด้วย ความขัดแย้งทางความคิด และความต้องการของสมาชิก ในครอบครัว การมีช่องว่างระหว่างวันภายในครอบครัว ความเชื่อว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในครอบครัว ความสะดวกสบายทางวัตถุเพิ่มมากขึ้นทำให้ความพอเพียงในครอบครัว ลดลงและปัญหาหนี้สินในครอบครัว ซึ่งกรณีดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตในระดับครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลแคน, 2564) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษารองนี้ ได้ข้อมูลสารสนเทศ และความรู้นำไปใช้เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียงและดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง, การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติ ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

1.4.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.4.2.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้ มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5,495 คน

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนผู้ มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 375 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดโดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973, p. 727) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- 1) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.3.2 ตัวแปรตาม คือ การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- 1) ความพอประมาณ
- 2) ความมีเหตุผล
- 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- 4) ความรู้
- 5) คุณธรรม

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ อยู่ระหว่างระหว่างตุลาคม-ธันวาคม 2564

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง เหตุผลหรือปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่

1. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ควรมีการเพิ่มเติมความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเนื้อหาที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงหมู่วิัยรุ่น ให้มากขึ้น เช่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มี Application ที่สามารถ Download โดยไม่เสียเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจและนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น

2. การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

3. ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่จะทำอย่างถ่องแท้รอบด้าน นำความรู้ตามหลักวิชามาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานทุกขั้นตอน ความรอบรู้ในข้อเท็จจริงในสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการ ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐาน จิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนิน ชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท ได้แก่

1. ความพอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดีไม่มากหรือน้อยจนเกินไป โดยไม่ต้องไปเบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นให้เดือดร้อน

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไป อย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจาก การกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. ความรู้ หมายถึง มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ คุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. คุณธรรม หมายถึง มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาจะทำให้ทราบปัจจัยเงื่อนไขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
4. บริบททั่วไป
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 ความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ในเรื่องความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจจะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำราเพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจก็หมายความว่าเราก็สามารถที่จะไปปรับปรุงหรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและโลกพัฒนาดีขึ้น” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542)

จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่อัญเชิญมากล่าวอ้าง จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงที่พระองค์ท่านตรัสไว้ คือ แนวคิดที่ทรงย้ำเตือนให้พสกนิกรของพระองค์ มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตอย่างมีสติ ตั้งอยู่บนเหตุและผล มีความพอประมาณในความต้องการไม่โลภไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากกระแสพระราชดำรัสแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีหน่วยงานและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอีก ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548, น. 8) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับชั้นตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ

ให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรียานุช พิบูลสรารุส (2549, น. 10) ให้ความหมายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในจะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวัง

อภิชัย พันธเสน (2549, น. 17) ให้ความหมายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ต้อง ประกอบด้วย ความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ่มเฟือยแต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเปียดกระเสียจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดก็ต้องมีเหตุผลแต่เป็นเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนา นั่นคือ ความไม่โลภจนเกินไป ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น สรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่
2. ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติปัญญายึดทางสายกลางในการปฏิบัติ
3. มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ
4. มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบระมัดระวัง
5. ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ชยัน อดทน เพียรพยายาม แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง แบ่งปัน เอื้ออาทร รับผิดชอบ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.1.2 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 46-53) กล่าวว่า การอยู่อย่างพอเพียงตามการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดี ๆ ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เติบโตเกินไป ไม่ช้าเกินไปและไม่โดดเด่นเกินไป

2. ความมีเหตุผล คือ ทุกอย่างต้องมีที่มาที่ไปอธิบายได้ การส่งเสริมกันในทางที่ดี สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม คือ ความเป็นเหตุเป็นผลเพราะสิ่งนี้ ทำให้เกิดทุกสิ่ง ทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ตามเหตุผลปัจจัย

3. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะต้องปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดความเสี่ยงที่ไม่ควรจะเป็น เช่น เกิดความเสี่ยงเพราะมีความโลภมากเกินไป

4. ความรอบรู้ ต้องมีความรอบคอบ มีการใช้ความรู้ใช้วิทยาการด้วยความระมัดระวัง มีการจัดองค์ความรู้ที่ดี ดำเนินการอย่างรอบคอบ ครบถ้วนรอบด้าน ครบทุกมิติ

5. คุณธรรมความดี เป็นพื้นฐานของความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์, สุจริต, มานะ และพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, น. 17) “ให้พอเพียงนี้ก็ หมายความว่า มีกินอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือยแต่ถ้าทำให้มีความสุขถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจหรือระบบพอเพียงพอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่นต้องให้พอประมาณตามอัตภาพพูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียง”

แสงสุรีย์ ทัตศนพูนชัย (2550, น. 128) กล่าวถึง การดำเนินชีวิตตามแนวทางความเป็นอยู่ อย่างพอเพียงว่า ประกอบด้วย ความพอประมาณ หมายถึง การใช้หลักการเดินทางสายกลาง (มัชฌิมา) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง พอมีพอกิน พอมีพอใช้ ทำอะไรพอประมาณ ไม่น้อยเกินไปหรือ มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นตรวจดูศักยภาพของตนก่อนแล้วค่อยพัฒนาข้อสำคัญ อย่าทำเกินความพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง จะตัดสินใจทำอะไรต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ อย่าตื่นเต้นทำไปเพราะต้องการตามกระแสและภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง ทำอะไรให้มีภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดเวลาเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต อันใกล้และไกลและตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการโดยตั้งอยู่บน พื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม

อภิชัย พันธเสน (2550, น. 53) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและได้อธิบายความหมายอย่างชัดเจนไว้ในปี 2541 ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนา เศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิด จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน การดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมพื้นฐาน จิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ณัฐพงษ์ ทองภักดี (2551, น. 17) ให้ความหมายว่า ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง หากขาดองค์ประกอบใด ก็ไม่เป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์

1. ความพอประมาณ (Moderation) มีสองนัย คือ ความพอดีไม่สุดโต่งและการยืนได้บนขาของตนเอง (Self-Reliant) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างทางสายกลาง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองเป็นสิ่งที่ทำให้เราทำอะไรก็ตามตามศักยภาพไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเอง

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีความพอประมาณในมิติต่าง ๆ จะต้องมีการรอบรู้คิดถึงระยะยาว ต้องมีเป้าหมายและวิธีการที่เหมาะสม มีความรู้ในการดำเนินการ มีการพิจารณาจากเหตุ ปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องเป็นการมองระยะยาว ตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบของการกระทำและความเสี่ยงจะทำให้มีความพอประมาณทั้งในปัจจุบันและอนาคตความสำคัญของการมีเหตุผลอาจพิจารณาจากพระราชดำรัสนี้ “ทุกคนจำเป็นต้องหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาการกระทำของตนให้รอบคอบอยู่เสมอ ระวังระมัดระวังทำการทุกอย่างด้วยเหตุผล ด้วยความมีสติและด้วยความรู้ตัวเพื่อเอาชนะความชั่วร้ายทั้งหมดให้ได้โดยตลอดและสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จที่แท้จริง ทั้งในการงานและการครองชีวิต” พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13 กรกฎาคม 2516

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร (Self-Immunity) พลวัตในมิติต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสภาวะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การกระทำที่เรียกว่าพอเพียงไม่คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันแต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการมีภูมิคุ้มกันจะทำให้มีความพอเพียงแม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงถึงจะมีเหตุการณ์ที่แย่มากที่สุดก็รับมือได้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 27) ได้ให้ความหมายของการอยู่อย่างพอเพียง คำว่า อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุมาลี สิงห์เกิด (2553, น. 4) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความพอเพียงอย่างมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ มีความประหยัด อดออม รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ตามกระแสของวัตถุนิยม สามารถทำกิจการใด ๆ ได้สำเร็จตามเป้าประสงค์โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยความร่วมมือจากบุคคลอื่น

สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ (2555, น. 345-346) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2541 ทรงมีพระราชดำรัสเพื่อขยายความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่า “คือ คำว่า พอ ก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยถ้าทุกประเทศมีความคิด-อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ-มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง

ไม่โลภ อย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจมีมากอาจมีของหุงหาก็ได้แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พุดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตน ก็พอเพียง”

รุ่งนภา นักกล้า (2556, น. 24) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ คือ รู้จักประมาณตน มีความพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป ความมีเหตุผล คือ รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจและมีภูมิคุ้มกัน คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล โดยใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมจริยธรรม

สรุปได้ว่า การอยู่อย่างพอเพียง หมายถึง ความพอดีในความต้องการที่อยู่ในกรอบของความไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประกอบด้วย ความพอประมาณ (Moderation) ความมีเหตุผล (Reasonableness) มีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร (Self-Immunity) ประกอบไปด้วย คุณธรรม และความรู้ในการดำเนินชีวิตในสังคม

2.1.3 ความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, น. 4) ได้ประมวลและกลั่นกรอง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และได้ัญเชิญมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ มีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2543 (ศูนย์การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2551, น. 11) “ทั้งหมดที่พูดอย่างนี้ ก็คือ เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ย้าแล้วย้าอีก แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า SUFFICIENY ECONOMY ใครต่อใครก็ต่อว่า ว่าไม่มี SUFFICIENY ECONOMY แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ หมายความว่า ประหยัดแต่ไม่ซีซึ่เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผลจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุขแต่พอเพียง”

สุเมธ ตันติเวชกุล (2551, น. 6) ได้สรุปว่า เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานต่อปวงชนชาวไทยเป็นแนวทางที่เน้นการปฐาฐานในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความเป็นไทย เนื้อแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ คือ ความพอประมาณ ที่ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความมีปัญญา มีเหตุมีผล ซึ่งทำให้ไม่ขาดสติ มีความรอบรู้ รอบคอบ และรู้จักสามัคคี ซึ่งเกิดจาก ความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรต่อกันอันเกิดผลในทางสร้างสรรค์ต่อสังคม

ปราณี เข็มวงษ์ (2553, น. 13-14) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งตนเองให้มากที่สุด มีความพอประมาณ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทอดทิ้งกัน รักและเอื้ออาทรต่อกัน มีเหตุผลในการคิด การตัดสินใจ ทำทุกอย่างเท่าที่สามารถทำได้ ไม่ทำเกินกำลังความสามารถ หรือโลภมาก สามารถเตรียมตัวให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มั่นคงตั้งอยู่บนฐานวัฒนธรรมพอเพียง และสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน มีจิตสำนึกต่อตนเองและสังคมโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

มณีนีรัตน์ กรณ์ทอง (2554, น. 13) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยและทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

รุ่งนภา นักร้อง (2556, น. 22) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนด้วยการพึ่งตนเองและมีจิตสำนึก ประกอบด้วย คุณธรรมตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวงพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยเพื่อใช้แก้ไขวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจประการหนึ่งเพื่อใช้เป็นหลักการในการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง ด้วยความตระหนักรู้ในความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

2.1.4 ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 7-9) “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อ

การรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรียานุช พิบูลสรารุช (2551, น. 4-8) กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแผนที่จะดำเนินการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 3 ส่วน คือ 1) สอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ 2) สอดแทรกไว้ในกิจกรรม และ 3) สอดแทรกไว้ในการบริหารจัดการ โดยขณะนี้ได้เชื่อมโยงสาระของหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับองค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยมีจุดเน้นและความยากง่ายแตกต่างกันไปตามลำดับในแต่ละระดับ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) เน้นให้นักเรียนใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเองและรู้จักช่วยเหลืองานในครอบครัว แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง สอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งของ ตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ฝึกให้นักเรียนรู้จักประยุกต์หลักความพอเพียงในโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในด้านวัตถุ, เศรษฐกิจ, สิ่งแวดล้อม, ภูมิปัญญา, วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) เน้นให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักของการพอเพียงในการพัฒนาชุมชนและสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแต่ละคนจนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6) จะเน้นการสอนเพื่อเตรียมให้นักเรียนเป็นคนที่ดีสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้ โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศหรือการศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาต้องเริ่มที่แต่ละบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูจะต้องเห็นคุณค่า มีความศรัทธาที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและมีแรงจูงใจในการดำเนินการในสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

มณีนรัตน์ กรณ์ทอง (2554, น. 53) กล่าวว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้จัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการปลูกฝังให้นักเรียนและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย การจัดการเรียนรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียนและมีการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

2.1.5 หลักการและแนวทางการอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

อุดมพร อมรธรรม (2549, น. 26-28) ได้กล่าวถึง การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หรืออาจเรียกว่า เศรษฐกิจสมดุล เพราะเป็นการนำชีวิตกลับสู่สมดุลของสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความพอเพียง 7 ประการ ดังนี้

1. ครอบครัวพอเพียง ทุกครอบครัวมีความพอเพียงเข้าใจสภาพ สถานภาพของตนเอง ตระหนักในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ประชาชนจะมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันสร้างเครือข่ายทางอาชีพ

2. จิตใจพอเพียง รักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รู้จักใจเขาใจเรา

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง รู้จักการใช้ธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ใช้อย่างถูกวิธีเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง เป็นการรวมกลุ่มกันภายใต้เงื่อนไขที่ทุกคนให้การยอมรับ ร่วมแก้ปัญหา เช่น ปัญหาที่ทำกิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมและอื่น ๆ

5. ปัญญาพอเพียง สามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข สังคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง ใช้ชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานวิถีชีวิตแบบไทย พึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิตทางการเกษตร อาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชนเอื้อต่อการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ เช่น ทำสวนพืชผัก, สวนผลไม้, ปศุสัตว์ และอื่น ๆ

7. มีความมั่นคงพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงเกิดความสมดุลด้านรายจ่าย-รายรับ ระดับความต้องการ สอดคล้องกับสภาพปัญหาของครอบครัวก็จะเกิดความเป็นปกติ มั่นคงและยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 19) ได้ให้ความหมาย ความพอเพียงแต่ละด้าน ดังนี้

1. ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักการใช้เงินของตนเอง สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้นใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับอัตภาพของเรา ศักยภาพของเรารายได้ของเราและเหมาะสมกับสถานการณ์ความจำเป็น รวมทั้งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีการออมเงินและรู้จักใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า

2. ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่มุ่งให้เกิดความสุขสงบมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ มีความเสียสละ มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน มีคุณธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน

3. ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาด รอบคอบ รู้จักเลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งฟื้นฟูดูแลแหล่งเสื่อมโทรมหรือสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้กลับสู่ภาวะสมดุลและเกิดความยั่งยืน

4. ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย รู้จักประวัติศาสตร์และความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคมไทย และของประเทศ รู้ที่มาที่ไปเหตุของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักแยกแยะ และเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักแยกแยะ และเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เจามาสู่ตนเห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สืบทอดต่อกันมาเพื่อให้มีจุดยืนในชีวิตมีความแข็งแกร่งในความเป็นไทย
เข้าใจในความเป็นสากลและสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 35) ได้กล่าวถึงปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควร
จะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา
และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตร มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคง
และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้
ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนียาม ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน
ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป
โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น
จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ
และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น
ต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน
ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและ
ความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม
มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและสามารถพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ
สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

อภิชัย พันธเสน (2550, น. 57-58) ได้กล่าวว่า หลักแนวคิดของการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจ
พอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความ
พอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ
และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตน
ในทุกระดับ จะต้องประกอบด้วย คุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

สรุป ตันติเวชกุล (2551, น. 4-5) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานไว้สามคำเป็นหลัก 3 ประการ และเงื่อนไขประกอบ 2 ประการ เป็นแนวทางของการพัฒนาประเทศและจะนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรใด ๆ ก็ได้ ดังนี้

ประการที่ 1 ให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทางอย่าใช้กิเลสตัณหาเป็นเครื่องนำทางอย่าทำตามกระแสต้องมีความกล้าหาญเพียงพอที่จะเลือกหนทางว่าประเทศไทยต้องการจะพัฒนาไปทางไหนไม่จำเป็นต้องทำตามกระแสโลก รักษาสติปัญญาให้มั่นคง

ประการที่ 2 ทำอะไรพอประมาณ การพอประมาณ คือ ตรวจสอบศักยภาพของตนเองก่อนว่ามีจุดแข็งตรงไหนฐานของตนเองอยู่ตรงไหน การจะพัฒนาอะไรต้องดูจากศักยภาพแต่ละเรื่องว่าอยู่ที่ไหน เรามีขีดความสามารถควบคุมได้หรือไม่ และยึดเส้นทางสายกลาง ความพอดี สมดุล

ประการที่ 3 ทำอะไรให้มีภูมิคุ้มกันตลอดเวลา เพราะไม่รู้พຽງนี้จะมีอะไรเกิดขึ้น ปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้การวางแผนพัฒนาทำได้ยากมีปัจจัยความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีวิสัยทัศน์แล้วเดินไปสู่จุดนั้น การทำอะไรต้องมีภูมิคุ้มกันอีกนัยหนึ่ง ก็คือการบริหารความเสี่ยงนั่นเอง

หลัก 3 ประการ ดังกล่าว ต้องมีเงื่อนไขรองรับที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) คนต้องดี มีจริยธรรม คุณธรรม และมีธรรมาภิบาล 2) ดำเนินชีวิตด้วยความรอบรู้รอบคอบ

ทั้งนี้ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. คุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน และความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่ ดังพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานว่า “คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่สี่ประการ ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง”

จिरาย อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุท (2552, น. 17-33) ได้อธิบายหลักแนวคิดสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่สุดโต่งพอเหมาะ พอดีต่อความจำเป็น พอควรกับอัตภาพ และไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่น และส่วนรวมอย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่
4. เงื่อนไขความรู้ คือ ฝึกตนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านและมีวิธีการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ
5. เงื่อนไขคุณธรรม คือ ต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่โลก ใฝ่ธรรม รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และควรประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม อย่างเป็นองค์รวม คือ ไม่แยกส่วนแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน อย่างเป็นเหตุ เป็นผล

จिरาภรณ์ สุภิสงห์ (2553, น. 15-16) ได้สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา
2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนียามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 เหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

3.4 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

3.5 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และสามารถพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

5. การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง คือ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างหลากหลายรวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน 4 ด้าน ควบคู่กันไป คือ เชื่อมโยงเครือข่ายเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาวិชาการและศึกษาวิจัยสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

6. การปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ของการแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ใฝ่หาความรู้ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนขึ้น และสร้างตนเองให้มั่นคงจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วร้ายให้หมดสิ้นไป สร้างความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น รู้จักใช้อย่างพอประมาณ การจะทำอะไรต้องดูศักยภาพของตัวเอง การบริโภคอย่างพอเพียง

มณีนีรัตน์ กรณ์ทอง (2554, น. 14) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต บนทางสายกลาง กรอบแนวคิดที่รู้จักทั่วไป คือ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” มีองค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล มั่นคง ยั่งยืน และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

สรุปได้ว่า หลักการและแนวคิดในการอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนเงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรอบรู้ และความมีคุณธรรม โดยมีความยึดโยงให้ตระหนักรู้ ด้วยสติปัญญาในการดำเนินชีวิตด้วยความไม่เบียดเบียน มีความพอดี พอเหมาะ พอควร สมดุล สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลกับองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ, ด้านสังคม, สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม สร้างค่านิยมที่ดีงาม และรู้จักความเป็นไทย

2.1.5 สรุปหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2550, น. 10) กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. ค่านิยม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

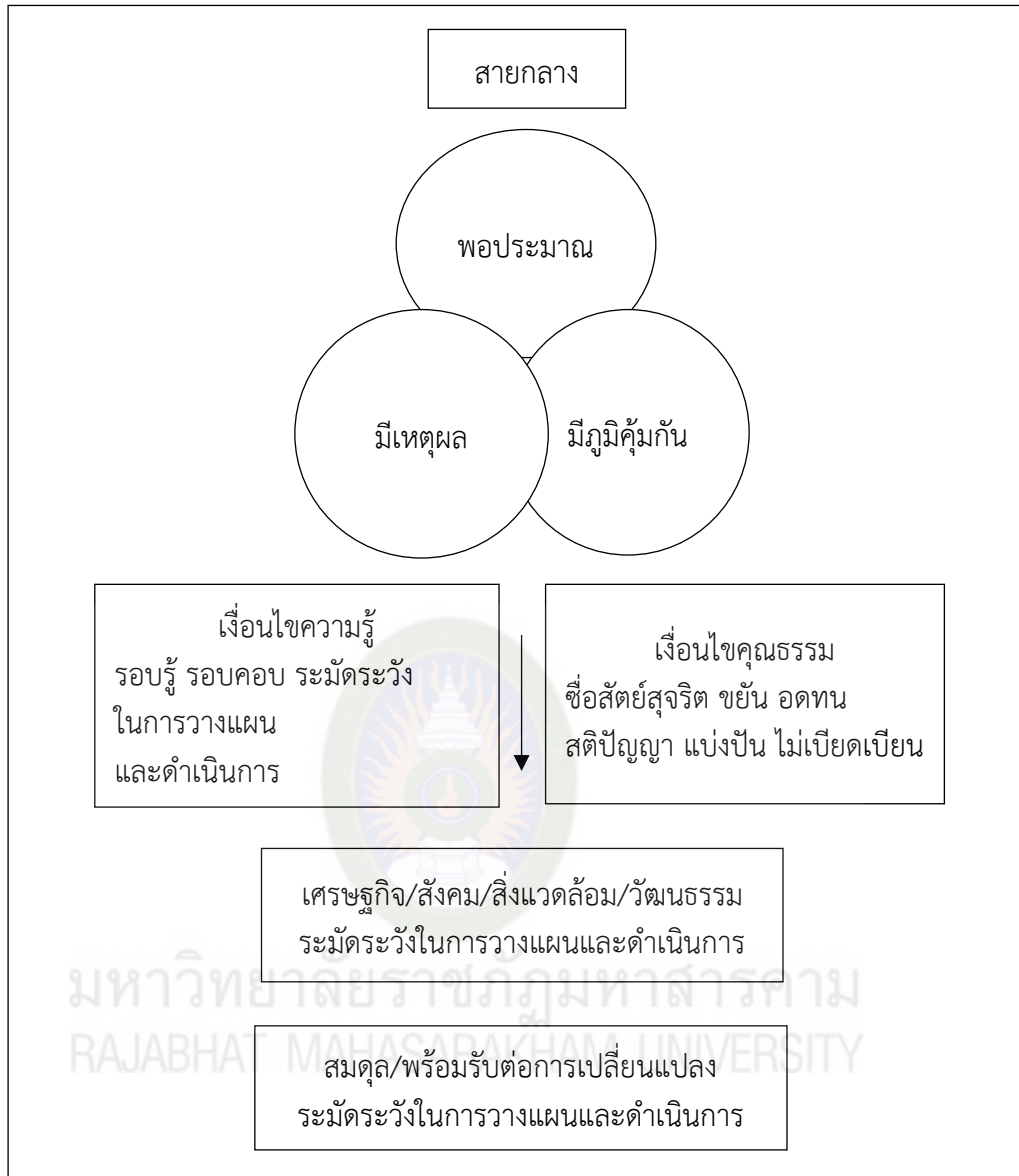
3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี สรุปได้ดังภาพประกอบที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์. ปรับปรุงจาก หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, โดย สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

จากภาพสรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางมีความพอเพียงและมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เพียงการประหยัดแต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืนเพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง

2.1.6 ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 3) ได้ให้ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรต่าง ๆ ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการดำเนินงานบนรากฐานของความพอเพียง
4. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสม
6. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยการพัฒนาคนให้พออยู่พอกินและอยู่ดีมีสุขพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง มีศักยภาพ มีทางเลือก ทั้งด้านสุขภาพ ความรู้ ทักษะ อาชีพ เสรีภาพ
7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ

จากความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักแนวคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้อยู่รอดในสภาวะการณ์ของโลกยุคโลกาภิวัตน์และสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีหลักคุณธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวควบคู่กับการดำเนินชีวิตตลอดจนใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดนโยบายเพื่อการบริหารตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ สถาบัน จนถึงระดับรัฐบาลที่มีหน้าที่บริหารประเทศ

2.1.7 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ปรียานุช พิบูลย์สรารุธ (2550, น. 1) กล่าวว่า ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติดี และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะก็ทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด”

กระทั่งประเทศไทยได้ประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีกระแสพระราชดำริ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ความตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่อย่างพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียง

กับตนเอง” จากกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงชี้แนะแนวทางสำหรับการฟื้นฟู เศรษฐกิจในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ทรงคุณค่ายิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

ด้วยความสำคัญแห่งกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดเป็นหลักการ และนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของรัฐดังปรากฏอยู่ในเอกสารสำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหาร ราชการแผ่นดิน 1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของ ประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ และมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) ที่ยังคงนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุลเป็นธรรมและยั่งยืน ดังจะเห็นได้ชัดเจน จากพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ระบุสิ่งที่จะต้องดำเนินการไว้ว่า เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้ แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาล ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และกระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 2–5)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพ ของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังที่ปรากฏในนโยบาย ของรัฐดังกล่าว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผน พัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศจึงจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิต ที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำสู่ วิถีชีวิตของประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำรัสและนโยบายรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศไทยโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพโดยใช้รูปแบบ การจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

ซึ่งในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 2) ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการขับเคลื่อน ดังนี้

2.1.7.1 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ปริญานุช พิบูลสรารุช (2550, น. 4-5) ได้กล่าวถึง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2. วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. เป้าหมาย

ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง

ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัด 800 แห่ง

ระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

4. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พ.ศ. 2550-2554

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. แนวทางการขับเคลื่อน

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา

1.2 จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

3. จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

1. แนวทางการขับเคลื่อน

1.1 อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนรู้การสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย

1. แนวทางการขับเคลื่อน

1.1 ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1: 10 แห่ง ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

1.1 ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

1.2 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

1. แนวทางการขับเคลื่อน

1.1 เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ

1.2 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล

1. แนวทางการขับเคลื่อน

ในการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาเครือข่ายโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

1.2 กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือ และคู่มือในการติดตาม และประเมินผล

1.3 ดำเนินการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

1.4 ภาพความสำเร็จ

2. ภาพความสำเร็จการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนด

ไว้ดังนี้

2.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ไปใช้ในการบริหารจัดการ

2.2 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางศึกษาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้

ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 นักเรียนปฏิบัติตามหลักคุณธรรมนำความรู้และมีวิถีชีวิต

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ผู้ปกครอง ชุมชน มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.7.2 แนวทางพัฒนาคนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นการฝึกให้คิด พุด ทำ อย่างพอดี พอเหมาะ พอควร บนหลักเหตุผล ไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืนและมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย (ปริญานุช พิบูลสรารุณ, 2550, น. 2)

2.1.7.3 การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 3) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดการจัดการศึกษา

ไว้ดังนี้

1. เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน

2.1 การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

2.2 การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน

2.2.2 การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

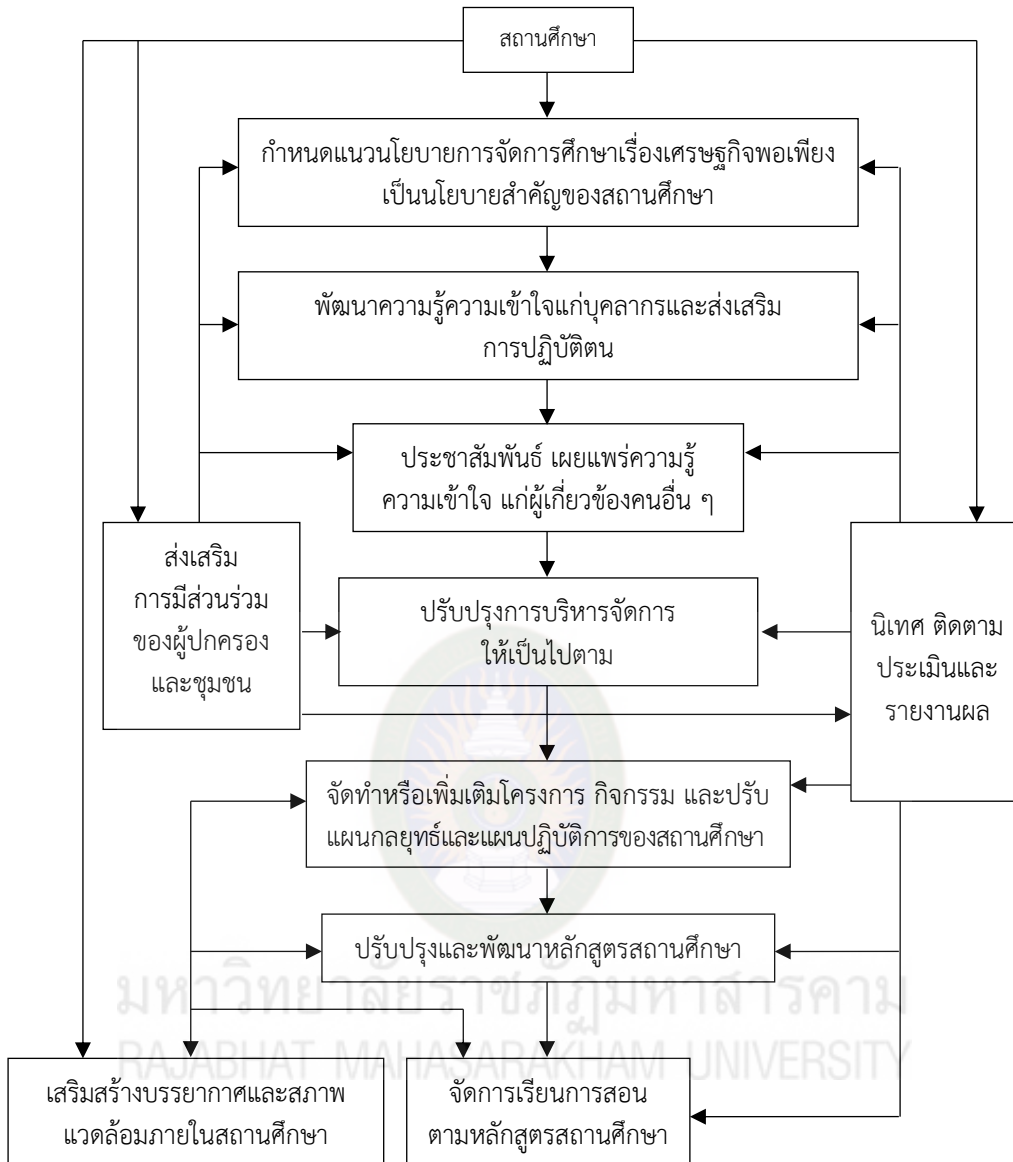
กล่าวโดยสรุปการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้องสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง ไม่พอเพียงของตนเองได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

2.1.8 ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการ การศึกษาในสถานศึกษา

2.1.8.1 ขั้นตอนในการดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 24) กล่าวว่า การดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา
2. พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
4. ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนากิจการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผน กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
6. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
7. จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา
8. เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
9. จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ
10. ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนการดำเนินการ ดังภาพที่ 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำทบทวน. ปรับปรุงจาก ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา, โดย กระทรวงศึกษาธิการ, 2550. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

2.1.9 ความคาดหวังจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 30) กล่าวว่า ภาพความสำเร็จที่คาดหวังของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 1.2 นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา
  - 1.3 ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดี
  - 1.4 เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ครูผู้สอน
  - 2.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 2.2 นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน
  - 2.3 ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
  - 2.4 เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. บุคลากรทางการศึกษา
  - 3.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3.2 นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
  - 3.3 ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
  - 3.4 เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน
  - 4.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 4.2 ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
  - 4.3 เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 4.4 ส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
5. นักเรียน
  - 5.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 5.2 ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 5.3 เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากความคาดหวังที่กล่าวมาข้างต้น เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม และปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 4)

ในการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษานั้น จะเห็นได้ว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ต้องมีการศึกษามาตรฐานการศึกษาให้ละเอียด

ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์. ปรับปรุงจาก ภาพความสำเร็จที่คาดหวังของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, โดย *กระทรวงศึกษาธิการ*, 2550. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน

2.2.1 วิถีชีวิตชุมชนในภาพรวม

เวธกา เสวครบุรี (2554, อ้างถึงใน พวงเพชร สุรัตน์วิกุล, 2542, น. 50-51) กล่าวว่าวิถีชีวิตชุมชนเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม หมายถึง วัฒนธรรมในทางสังคมศาสตร์นั่นเอง ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์กระทำล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ศาสนา เป็นต้น วัฒนธรรมจะกำหนดว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด รวมทั้งเป้าหมายในชีวิตว่าควรเป็นอย่างไร ฉะนั้น กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์กัน ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม

สังคมหนึ่ง หรือชุมชนหนึ่ง ๆ จะต้องมียุติการดำเนินชีวิตเป็นลักษณะเฉพาะของสังคม วิถีชีวิตจึงเป็นเสมือนเอกลักษณ์หรือตราประจำสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุตั้งนี้ (พวงเพชร สุรัตน์วิกุล, 2542, น. 53-54) ความคิดเห็นและการมองโลกต่างกันความคิดเห็นและการมองโลกต่างกันจะทำให้วิถีชีวิตแตกต่างกันไปในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกแห่งของโลกต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ ความเชื่อ ศาสนา การปกครอง เศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนคบเพื่อนเหมือน ๆ กัน แต่รูปแบบของสิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นและค่านิยมของแต่ละสังคม

2.2.2 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกัน

วิชชุดา ให้เจริญ (2552) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกันทำให้พบปัญหาแตกต่างกัน เช่น มนุษย์ที่อยู่ในเขตหนาวต้องพบปัญหาต่างกับมนุษย์ที่อยู่ในเขตร้อน มนุษย์ที่อยู่บนภูเขาย่อมมีปัญหาคือต่างจากมนุษย์ที่อยู่ในที่ลุ่มด้วยเหตุนี้แต่ละสังคมจึงต้องคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในบางกรณีจะพบว่ามนุษย์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันแต่มีวิถีชีวิตต่างกันที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการที่วิถีชีวิตจะมีลักษณะอย่างไรมัน นอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความคิดเห็น การมองโลกแล้วยังขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของแต่ละสังคม ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะของวิถีชีวิตดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

วิถีชีวิตของชุมชน เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชนที่พิจารณาได้จาก

1. บทบาทที่สมาชิกแสดงออกมาตามหน้าที่และความรับผิดชอบทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สถาบัน องค์กร และชุมชน โดยที่แต่ละปัจเจกอาจมีหลายบทบาทเมื่อทำหน้าที่อยู่ต่างสถานที่และเวลา หรือแม้แต่เวลาและสถานที่เดียวกัน เปรียบเสมือนครูใหญ่ทำหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลูกชายของตนเรียนอยู่ และมีคุณแม่เป็นครูในสังกัดโรงเรียนนี้ด้วย

2. โครงสร้างและหน้าที่ของสมาชิกที่ยอมเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและระหว่างสถาบัน องค์กร และชุมชน ที่จะมีเป้าหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติแต่เมื่อชุมชนใดมีผลประโยชน์ที่เชื่อมซ้อนกันในเชิงได้เปรียบเสียเปรียบกัน สถานการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบได้ ถ้าปราศจากการประนีประนอมกันและอาจส่งผลกระทบต่อการทำลาย โครงสร้างและหน้าที่ของอีกชุมชนหนึ่งที่ไม่สามารถปกป้องตนเองได้

3. การกำหนดเงื่อนไขของความสัมพันธ์ ในลักษณะเครือญาติ เพื่อน เครือข่ายคู่ค้าขาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ร่วมกัน หรือคู่แข่งกัน

4. กำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์ทางสังคมที่อาจพัฒนาขึ้นเป็นระเบียบ บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และกฎหมายที่มีบทบังคับ

5. มีการสร้างกลไกทางสังคม เป็น Law Enforcement ที่มีพลังและอำนาจบังคับ ใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าว ในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม กลไกทางสังคมที่มีอำนาจและเป็นพลังของตัวแทนของสมาชิก สถาบัน องค์กร และชุมชน ทั้งประเภท Law Enforcement ที่มีขอบเขตการบังคับใช้ที่มีวงกว้างแตกต่างกันตามอำนาจที่หนุนหลังกลไกนั้น ๆ ทั้งอำนาจที่น่าเชื่อถืออย่างเป็นทางการหรืออำนาจที่นอกเหนือการควบคุมทางธรรมชาติ (Super Natural Power) เนื้อหาแห่งวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกันแต่ที่เหมือนกันคือการทำหน้าที่ของกลไกทางสังคมที่แฝงไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ที่พัฒนาขึ้นเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติ ส่วนข้อห้าม (Taboo) และกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติก็กลายเป็นบรรทัดฐาน (Norms) ที่ถ่ายทอดเรียนรู้สืบทอดกันมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทานปรัมปรา การละเล่น ละคร เพลงพื้นบ้าน ลิเก ซอ จ้อย (ออกเสียงทางภาคเหนือเป็นจ้อย) ลำตัด จิ้ว และอาจมีสัญลักษณ์แทนตัวอักษรแต่สะท้อนความเชื่อหรือข้อห้ามได้ชัดเจน โดยอาจอาศัยความเชื่อเรื่องผี และสิ่งเหนือธรรมชาติมาเป็นกลไกในการควบคุมความประพฤติชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ระดับชุมชน มักเรียกกันว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจจำแนกได้หลายสาขาตามประเภทขององค์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาขององค์ความรู้คือ ความเป็นธรรมชาติ หรือธรรมชาติวิทยาเพียงแต่นักวิชาการมาคิดแตกย่อยเป็นสาขาต่าง ๆ สาขาหลัก ๆ ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีการแยกแยะองค์ความรู้ย่อยเหล่านี้ ออกเป็นเฉพาะด้าน เช่น สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาจจำแนกเป็น ของคน พืช สัตว์ ถ้าพิจารณาจากคนได้แก่ สาขาทางการแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เทคนิคการแพทย์ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เส้นผม ประสาทลงไปถึงสันเท่าก็ได้แต่สาขาใดจะสำคัญกว่ากัน นั้น ย่อมขึ้นกับบริบทและมิติที่พิจารณากัน อย่างไรก็ตาม ทุกองค์ความรู้ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งวิถีชุมชนต้องพึ่งพาความเชื่อมโยงเหล่านี้ด้วยความเข้าใจที่ปราศจากความเย่อหยิ่งแต่เอื้ออาทรกัน

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ผู้วิจัย ได้สังเคราะห์ตัวแปรจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ดังนี้

2.3.1 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รัตนา เนตรแจ่มศรี (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาประชาชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติของประชาชนได้แก่ ประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับค่อนข้างมาก ทั้งการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

ฐิติมา ปาลกะเชนทร์ (2556) ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อยู่ในระดับมาก 2) อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพครอบครัว การรับรู้ข่าวสาร การเข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง และการอบรมเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพนมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ในกลุ่มประชาชนที่มีอายุน้อย รายได้น้อย ให้สามารถรับรู้ข้อมูลและประยุกต์ในแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันและส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นำสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

กันยา สุวรรณแสง (2544) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการรับรู้ไว้ว่าสิ่งเร้าอย่างเดียวกัน อาจจะทำให้คนสองคนสามารถรับรู้ต่างกันได้ การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ตั้งอาศัยปัจจัยหลายอย่างและจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม การศึกษา ดังนั้นการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งนั้นจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

อุบลวรรณ ภาวานันท์ และคณะ (2554) ให้ความหมาย การรู้สึกและการรับรู้ คือ การที่อวัยวะรับรู้ความรู้สึกมีหน้าที่รับรู้ข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ส่งผ่านเส้นประสาทขึ้นสู่สมอง ข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่าง ๆ เช่น ความร้อน แสง เสียง ฯลฯ อวัยวะรับรู้ความรู้สึกแต่ละชนิดจะรับพลังงานได้เฉพาะ เช่น ตารับแสง หูรับเสียง ผิวหนังรับอุณหภูมิ สัมผัส ฯลฯ ข้อมูลเร้าอวัยวะรับรู้ความรู้สึกให้แปรพลังงานเหล่านี้เป็นกระแสประสาทเดินทางสู่สมองจะเกิดความรู้สึก เช่น มองเห็น ได้ยิน นั่นคือการรับรู้จึงเป็นขบวนการรับรู้

Schiffman and Kanuk (2000, p. 146) การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลแต่ละคนมีการเลือก การประมวลผลและการตีความเกี่ยวกับตัวกระตุ้นออกมาให้ความหมายและได้ภาพของโลกที่มีเนื้อหา

1. การเปิดรับข่าวสารที่ได้รับเลือกสรร (Selective Exposure) หมายถึง การเปิดรับข่าวสารแบบรู้สึกตัวหรือแบบจิตใต้สำนึกของผู้บริโภคต่อสื่อ หรือข่าวสารเฉพาะอย่างและการเกิด

จิตใต้สำนึกหรือเกิดการหลีกเลี่ยงของบุคคล (Schiffman and Kanuk, 1994, p. 666) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลเลือกการเปิดรับข่าวสารในสิ่งที่เขาต้องการรับรู้เท่านั้น กล่าวหรือบุคคลไม่สามารถจดจำ หรือดูการโฆษณาทั้งหมด ดังนั้นนักการตลาดจึงต้องพยายามสร้างการโฆษณาที่มีจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ และทำให้จดจำได้และจงใจให้เปิดรับข่าวสาร ผู้บริโภคจะค้นหาข่าวสารซึ่งมีความพอใจหรือความคิดเห็น ตรงกับข่าวสารนั้นและหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่เห็นหรือทำให้เขาเจ็บปวด

2. การตั้งใจที่รับข่าวสารที่ได้รับเลือกสรร (Selective Attention) หรือการรับรู้ ที่ได้เลือกสรร (Selective Perception) หมายถึง การที่ผู้บริโภครับรู้ระดับสูงจากสิ่งกระตุ้นที่เกี่ยวข้อง กับความต้องการหรือความสนใจของบุคคลและการรับรู้ในระดับต่างจากสิ่งกระตุ้นที่ไม่เกี่ยวข้อง กับความต้องการ (Schiffman and Kanuk, 1994, p. 177)

2.3.2 การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2546) กล่าวว่า หลักสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) ด้าน จิตใจ คือ เริ่มต้นจากตนเองที่ต้องตั้งสติ มีปัญญามีจิตสำนึกที่ดี มีความเมตตา เอื้ออาทร มีความเข้าใจ ประณีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ 2) ด้านสังคม คือ การสร้างความพอดีในทุกกระดับของสังคม โดยเริ่มจากครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลังและที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคง และแข็งแรง 3) ด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน ไม่หุงหრა พุ่มเฟือย 4) ด้านเทคโนโลยี ควรเหมาะสมสอดคล้องกับสถานะและความต้องการของประเทศและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราและ 5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพตลอดจนรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุดและจากรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ได้กล่าวถึงความพอประมาณ ว่าเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าพอเพียง ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยสื่อความหมาย ไปในทางสายกลางระหว่างความต้องการและความหุงหრაพุ่มเฟือย ระหว่างความยากลำบากกับความฝัน ที่ไม่อาจจะเป็นจริง ดังนั้นคำดังกล่าวจึงมีความหมายถึงการพึ่งตนเองและการมีชีวิตอย่างเรียบง่าย (UNDP, 2007)

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 24) กล่าวว่า การดำเนินการตามแนวทางการนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบาย สำคัญของสถานศึกษา
2. พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
4. ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง
5. จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผน กลยุทธ์ และแผน ปฏิบัติการของสถานศึกษา
6. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

7. จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา
8. เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
9. จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ
10. ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญ

ทุกขั้นตอนการดำเนินการ

ปราณี เข็มวงษ์ (2553, น. 13-14) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งตนเองให้มากที่สุด มีความพอประมาณ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทอดทิ้งกัน รักและเอื้ออาทรต่อกัน มีเหตุผลในการคิด การตัดสินใจ ทำทุกอย่างเท่าที่สามารถทำได้ ไม่ทำเกินกำลังความสามารถ หรือโลภมาก สามารถเตรียมตัวให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มั่นคงตั้งอยู่บนฐานวัฒนธรรมพอเพียง และสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน มีจิตสำนึกต่อตนเองและสังคมโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

มณีนีรัตน์ กรณ์ทอง (2554, น. 53) กล่าวว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้จัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการปลูกฝังให้นักเรียนและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย การจัดการเรียนรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียนและมีการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็ก ประถมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า เนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับเด็กประถมศึกษามากที่สุด คือ เรื่อง ความพอเพียง การประหยัดอดออม ควรคำนึงถึงวัสดุที่ใช้ในการผลิต ควรเป็นวัสดุพื้นถิ่น วัสดุธรรมชาติ และวัสดุรีไซเคิล การเล่นควรสามารถเล่นเป็นกลุ่มได้ 2-3 คน รูปแบบของเล่นควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และฝึกแก้ปัญหา เสริมสร้างจินตนาการ สติปัญญา และสังคม การออกแบบคำนึงถึงรูปแบบรูปทรงให้มีความน่าสนใจ สีสดดึงดูด และความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ผลการประเมินต้นแบบ สรุปได้ดังนี้ ความปลอดภัยของต้นแบบ รูปแบบ และความคงทน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ เรื่องวัสดุที่ใช้ในการผลิตและด้านการเรียนรู้ความเหมาะสมเรื่องการอดออม เป็นสื่อการสอนในวิชาสังคมที่ตีพิมพ์ช่วยส่งเสริมจินตนาการด้านสังคม ปลูกฝังให้เด็กเข้าใจในเรื่องการอดออมมากยิ่งขึ้น และเป็นสื่อประกอบการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง นำความรู้ที่ได้จากเกมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ปริญานุช พิบูลสรารุช (2551, น. 4-8) กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแผนที่จะดำเนินการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 3 ส่วน คือ 1) สอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ 2) สอดแทรกไว้ในกิจกรรม และ 3) สอดแทรกไว้ในการบริหารจัดการ โดยขณะนี้ได้เชื่อมโยงสาระของหน่วยการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับองค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยมีจุดเน้นและความยากง่ายแตกต่างกันไปตามลำดับในแต่ละระดับ

2.3.3 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เช่นกัน การเกิดความรู้ขึ้นในตัวคนจะเป็นผลจากปฏิกริยาของจิตใจคนกับสิ่งที่มากระทบหรือสัมผัส ซึ่งแบ่งเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ (ไพโรจน์ ชลารักษ์, 2551, น. 6-7) 1. รับรู้ (Receive) เป็นลักษณะที่อวัยวะรับสัมผัสของคนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างสัมผัสกับสิ่งภายนอก เช่น การมองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้สัมผัส หรือได้ลิ้มรส เมื่อได้สัมผัสจิตจะรับรู้ทันทีกับสิ่งที่ได้รับ 2. เรียนรู้ (Learn) เป็นลักษณะที่ต่อจากการรับรู้ครั้งแรกต่อสิ่งใหม่ แล้วจิตคนจะจดจำและคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้สัมผัสนั้น ครั้งต่อไปเมื่อได้สัมผัสอีก ก็จะได้ทันทีโดยไม่ต้องสงสัยอีก เช่น ครั้งหนึ่งที่ว่ากลิ่นที่ได้ดมนั้นเป็นกลิ่นของอะไร รวมทั้งครั้งต่อ ๆ ไปด้วย เป็นการติดอยู่ในความจำซึ่งเรียกว่า ความรู้นั่นเอง 3) ตระหนักรู้ (Realize) เป็นระดับการเชื่อมโยงความรู้ในขั้นที่ 1 และ 2 แล้วทำให้เข้าใจสถานการณ์ใหม่ได้หรือคาดเดาสถานการณ์หรืออารมณ์ได้มีลักษณะเป็นความเข้าใจสถานการณ์ได้ชัดเจน เช่น ไม่เคยรับรู้ เรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ที่คนรักหรือผู้มีพระคุณตายจากไปแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร ต่อมาเมื่อคนรักหรือผู้มีพระคุณของตนตายไป ก็จะเข้าใจได้ว่ามีความรู้สึกอย่างไร เป็นการเข้าถึงความรู้สึกแท้จริงของอารมณ์สัมผัส 4) หยั่งรู้ (Intuition and Insight) เป็นขั้นหรือระดับที่แม้ไม่เคยประสบหรือสัมผัสด้วยตัวเองมาก่อนแต่อาศัยการพิจารณาไตร่ตรองด้วยจิตใจที่แน่วแน่และเป็นสมาธิอย่างมั่นคงก็เกิดการรับรู้ธรรมารมณ์ที่เป็นนามธรรมได้เป็นความรู้สึกปีติสุข ความเข้าใจชัดเจน สามารถตอบข้อสงสัยหรือปัญหาได้ ตัวอย่างเช่น สามเณรธิดาซึ่งคิดหนทางแก้ปัญหาลูกหรืออภินิหารค้นพบวิธีตรวจสอบมงกุฎทองคำไก่ หรือเซอร์ ไอแซค นิวตัน ค้นพบแรงโน้มถ่วงของโลก เป็นต้น ความรู้ชนิดนี้ เรียกได้ว่าเป็นความฉลาดหรือเชี่ยวชาญ 5) บรรลุรู้ หรือตรัสรู้ (Enlighten) เป็นความรู้แจ้งในทุกสรรพสิ่งและรู้ในจิตใจ เมื่อต้องการจะรู้เพียงแต่นึกหรือเพ่งจิตถึงสิ่งนั้นก็รู้ได้ทันทีเหมือนเปิดสวิตช์ไฟ หรือจุดไฟในห้องมืดเมื่อเกิดแสงสว่างขึ้นก็มองเห็นทุกอย่างได้หมด ความรู้แจ้งชนิดนี้ เรียกว่า ปัญญา และเป็นปัญญาแท้จริงสูงสุดของมนุษย์แรกได้กลิ่นดอกไม้ชนิดหนึ่ง ก็รู้ว่าได้กลิ่นเมื่อได้กลิ่นแบบเดียวกันอีกครั้ง ก็รู้โดยทันทีว่าเหมือนที่เคยได้กลิ่นมาแล้วและถ้ามีผู้เคยบอกว่าการกลิ่นนี้เป็นกลิ่นของอะไรก็จะจำได้และระบุได้

สมใจ เผ่าดิษฐ์ (2557, น. 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีระดับการพัฒนาด้านความรู้ เรื่องการพัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ชีวิตประจำวันดีขึ้น การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างสรรค์ใบงานให้กับนักเรียน ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีผลงานที่ปฏิบัติดีขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงบางส่วน ไม่สามารถตอบคำถามได้ก่อนการทำการสอน ไม่เข้าใจหลักการและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำไปใช้ที่ถูกต้องก็สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้มากกว่าเดิมโดยสามารถตอบคำถาม และทำใบงานได้อย่างถูกต้อง และเป็นที่น่าพึงพอใจอีกทั้งนักเรียนยังสามารถยกตัวอย่างการนำหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

ณัฐธยาน์ ขวัญโกศลสินี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ผลการวิจัย พบว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน 1) ในภาพรวมมีระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก โดยมีความรู้ที่พอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนสำหรับประชาชนทุกระดับอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ในภาพรวมมีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียนรู้จากการได้รับข้อมูลข่าวสารปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด 3) ในภาพรวมมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก โดยนำมาใช้ในการยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน โดยพบว่าการศึกษาและตำแหน่งที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน โดยพบว่า เพศและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ 4) ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน โดยพบว่า รายได้/เดือน และอายุงานต่างกัน มีระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 6) ระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ศราวณี พึ่งผู้นำ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 19.60 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และมีรายได้ 3,000-5,000 บาท/เดือน มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดและในการวัดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า จากคะแนนเต็ม 24 ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.95 (ระดับปานกลาง) และมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการชีวิตประจำวัน ระดับปานกลาง โดยกิจกรรมที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากที่สุด คือ การเปิดเครื่องปรับอากาศที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียสที่บ้านหรือห้องพัก ส่วนกิจกรรมที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้น้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อไม่สบายจะเลือกกินยาแผนปัจจุบันมากกว่ายาสมุนไพร

2.3.4 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551, น. 244-245) ได้ให้ความหมายของเจตคติ ดังนี้

1. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลังจากที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ความรู้สึกนี้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 ความรู้สึกในทางบวกเป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจเห็นด้วยชอบและสนับสนุน

1.2 ความรู้สึกในทางลบ เป็นการแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบและไม่สนับสนุน

1.3 ความรู้สึกที่เป็นกลาง คือ ไม่มีความรู้สึกใดๆ

2. บุคคลจะแสดงความรู้สึกออกทางด้านพฤติกรรม ซึ่งจะแบ่งพฤติกรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 พฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ มีการกล่าวคำพูดสนับสนุน ท่าทางหน้าตาบอกความพึงพอใจ

2.2 พฤติกรรมภายใน เป็นพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ ชอบหรือไม่ชอบก็ไม่แสดงออก หรือความรู้สึกที่เป็นกลาง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551, น. 252-253) อธิบายว่า เนื่องจากเจตคติค่อนข้างไปทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรมเป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง การวัดเจตคติจึงไม่สามารถจะวัดได้โดยตรงแต่วัดได้จากแนวโน้มของบุคคลที่แสดงออกทางภาษาและวัดในรูปของความเห็น การวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดและผู้ใด อาจจะใช้วิธีการสังเกตจากการกระทำคำพูด การแสดงสีหน้าท่าทางหรือสัมภาษณ์ความรู้สึกนึกคิดของเขาแต่แบบวัดหรือเครื่องมือที่นักจิตวิทยานิยมใช้กันมากจะอยู่ในรูปของแบบสอบถามหรือแบบสำรวจ

กานดา เต๊ะชั้นหมาก (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ประชากรมีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก และสมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีในระดับสูง ได้แก่ ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผกาพันธ์ อินจำปา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวบุคลากรโรงพยาบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครอบครัวมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลางทั้งด้านความพอประมาณ มีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกัน โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุ ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สัมพันธภาพในครอบครัว ที่ศนคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการมีแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว ละปัจจัยทำนุบำรุงการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว ได้แก่ อายุ สัมพันธภาพในครอบครัว ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน และทัศนคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผกาพันธ์ อินจำปา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของครอบครัวบุคลากรโรงพยาบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครอบครัวมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง ทั้งด้านความพอประมาณ มีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกัน โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุ ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สัมพันธภาพ ในครอบครัว ทักษะคิดต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการมีแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวและปัจจัยทำนุบำรุงการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว ได้แก่ อายุ สัมพันธภาพในครอบครัว ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน และทักษะคิดต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง เหตุผลหรือปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่

1. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ควรมีการเพิ่มเติมความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเนื้อหาที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงหมู่วัยรุ่นให้มากขึ้น เช่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มี Application ที่สามารถ Download โดยไม่เสียเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจและนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น

2. การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

3. ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่จะต้องอย่างถ่องแท้ รอบด้าน นำความรู้ตามหลักวิชามาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานทุกขั้นตอน ความรอบรู้ในข้อเท็จจริง ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

2.4 บริบททั่วไป

2.4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลแคน

องค์การบริหารส่วนตำบลแคน ได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสภาตำบลมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

2.4.2 ที่ตั้งปัจจุบัน

องค์การบริหารส่วนตำบลแคน เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ที่เลขที่ 159 หมู่ที่ 2 ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ห่างจากอำเภอลำปลายมาศ ประมาณ 13 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 39 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลา 0.45 ชั่วโมงในการเดินทางจากที่ทำการถึงจังหวัดมหาสารคาม

องค์การบริหารส่วนตำบลแคน มีเนื้อที่ทั้งหมด 75.56 ตารางกิโลเมตร จำนวนหมู่บ้าน 17 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 6,631 คน แยกเป็น ชาย 3,309 คน หญิง 3,322 คน จำนวนครัวเรือน 1,741 ครัวเรือน (สำรวจล่าสุด มีนาคม 2562) สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน เป็นพื้นที่ราบมีลำห้วยและเขตป่าชุมชน มีจำนวนหมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มทุกหมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านแคน
- หมู่ที่ 2 บ้านคำแย
- หมู่ที่ 3 บ้านแวงชัย
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองโจด
- หมู่ที่ 5 บ้านโคกกลาง
- หมู่ที่ 6 บ้านเขวาสื่อ
- หมู่ที่ 7 บ้านแก่น้อย
- หมู่ที่ 8 บ้านคูจิว
- หมู่ที่ 9 บ้านคู
- หมู่ที่ 10 บ้านแวงเหล่า
- หมู่ที่ 11 บ้านโคกช้าง
- หมู่ที่ 12 บ้านโคกใหญ่เหนือ
- หมู่ที่ 13 บ้านป่าจิก
- หมู่ที่ 14 บ้านหัวนาไทย
- หมู่ที่ 15 บ้านแคนเหนือ
- หมู่ที่ 16 บ้านโคกสะอาด
- หมู่ที่ 17 บ้านโคกใหญ่ใต้

2.4.3 อาณาเขต

ทิศเหนือ จดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวค้อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
 ทิศตะวันออก จดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอนวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
 ทิศตะวันตก จดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยาง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
 ทิศใต้ จดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอนวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2.4.4 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Authority)

ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2546) ตามรายละเอียด ดังนี้

2.4.4.1 หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตามมาตรา 67 ซึ่งมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ และทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และพิการ
- 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.4.4.2 หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตามมาตรา 68 ซึ่งมีหน้าที่ที่อาจจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มการเกษตรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับพานิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

2.4.5 วิสัยทัศน์ (Vision)

องค์การบริหารส่วนตำบลแคนในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ วิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตำบลในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจด้านสังคมด้านวัฒนธรรมด้านการเมืองการบริหารและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ” โดยมุ่งหวังให้ประชาชนอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขได้รับการบริการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นชุมชนปลอดจากอบายมุขและยาเสพติด เยาวชนในเขตพื้นที่มีคุณภาพ ประชาชนในเขตพื้นที่มีความสามัคคีกันและเป็นพลังพัฒนาตำบลให้มีความเจริญ ซึ่งในการพัฒนาต่าง ๆ ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการตามนโยบายและแผนงาน

2.4.6 วิสัยทัศน์

การคมนาคมสะดวกสบาย ไฟฟ้าส่องสว่าง ชุมชนมีความเข้มแข็ง แหล่งน้ำพอเพียง สืบเนื่องวัฒนธรรม พื้นที่เกษตรปลอดสารพิษ มีเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่ดี

2.4.7 พันธกิจ (Mission)

- 2.4.7.1 จัดการก่อสร้างถนน บำรุงรักษาถนน
- 2.4.7.2 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน
- 2.4.7.3 ปรับปรุงและพัฒนาระบบแหล่งน้ำให้เพียงพอแก่การอุปโภคบริโภค
- 2.4.7.4 ส่งเสริมด้านสาธารณสุขชุมชน
- 2.4.7.5 พัฒนาการบริหารการจัดการองค์กรเพิ่มประสิทธิภาพของบุคคลากร
- 2.4.7.6 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.4.8 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรังและถนนดินไฟฟ้าสาธารณะ (ไฟทาง) ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนขาดระบบระบายน้ำในช่วงฤดูฝนทำให้น้ำท่วมขังในบางช่วงโทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอต่อการบริการของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน น้ำประปาสำหรับอุปโภคและบริโภคไม่ครบทุกครัวเรือนประชาชนยังไม่มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

2.4.9 ด้านเศรษฐกิจ

ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผลผลิตตามฤดูกาลยังขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพและสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์การแนะนำการพัฒนาอาชีพ ผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปสู่การขายไปยังตลาดภายนอกยังขาดความรู้ในการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบภายในตำบล ปัญหาการขาดเงินทุนสนับสนุนกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ปัญหาการขาดความรู้ในการบริหารการจัดการและส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวในพื้นที่ประชาชนไม่มีความกระตือรือร้นในการทำอาชีพเสริมหลังจากฤดูทำนาเสร็จ

2.4.10 ด้านสังคม

เยาวชน เกษตรกรและคนวัยทำงานบางส่วนว่างงาน บางช่วงของฤดูกาลขาดแคลนสนามกีฬา และที่ออกกำลังกายหมู่บ้านและอุปกรณ์กีฬาขาดอุปกรณ์และความรู้ในการป้องกันสาธารณสุข ประชาชนยังขาดการรวมตัว มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่สามัคคีร่วมมือพัฒนาตำบล มีการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายปกครองและฝ่ายองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน ไม่รวมตัวกันทำงานให้ตำบลประสบผลสำเร็จไปในทางที่ดี

2.4.11 ด้านการเมืองการบริหาร

ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจประโยชน์ส่วนรวมและขาดความรู้ความเข้าใจกับการปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของภาคราชการต้องเพิ่มการประสานงานและสร้างความเป็นเอกภาพ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกในการใช้สิทธิ์และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระขาดอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษียังไม่ทั่วถึงตรงตามเป้าหมายที่วางไว้นักการเมืองท้องถิ่นขาดความสามัคคีและไม่รู้จักบทบาท อำนาจหน้าที่ของตนเอง

2.4.12 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประชาชนยังขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะขาดระบบการจัดการด้านมลพิษต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอยประชาชนในพื้นที่ยังนิยมใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำเกษตรทำให้ทำลายสิ่งแวดล้อม ประชาชนในพื้นที่ขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดขาดหน่วยงานรับผิดชอบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงในท้องถิ่นและชุมชนต่าง ๆ

2.4.12.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1) ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ดำเนินการจัดระบบคมนาคมให้ทั่วถึง เพื่อความสะดวกในการสัญจรไปมาของประชาชน ตลอดจนก่อสร้างถนนให้มีมาตรฐานสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดได้สะดวกและรวดเร็วกำจัดวัชพืชและขุดลอกคูคลองเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตรจัดสร้างระบบระบายน้ำในเขตตำบลให้สามารถระบายน้ำได้ทันทั่วทั้งที่ตั้งโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอขยายระบบประปาหมู่บ้านให้มีน้ำไว้สำหรับบริโภคครบทุกครัวเรือนขยายเขตไฟฟ้าให้ประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

2) ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

ส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน ส่งเสริมการผลิตสินค้าแปรรูปจากการเกษตรให้มีมาตรฐานและคุณภาพและส่งขายตลาดภายนอกได้ ส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพ จัดฝึกอบรมถ่ายทอดวิธีดำเนินงานด้านการตลาดให้กับประชาชน จัดสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าประจำตำบล (OTOP) ส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนทำอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา

3) ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสังคม

สนับสนุนการจัดบริการของสถานีนอนามัยและบริการสาธารณสุขมูลฐานให้ครอบคลุมส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดส่งเสริมและให้ความสำคัญแก่เด็ก เยาวชน สตรี คนชรา ผู้พิการ และผู้ยากไร้ส่งเสริมและสนับสนุน

การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอนามัยของประชาชนส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันโรคระบาดชนิดต่าง ๆ ให้หมดไปจากเขต อบต.

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

สร้างความสัมพันธ์อันดีและสร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการบริหารงานแก่ประชาชนพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับและสรรหาบุคลากรเพิ่มเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจัดซื้ออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอบรมบุคลากรให้มีจิตสำนึกในหน้าที่และการปฏิบัติงานอย่างสุจริตที่ประสิทธิภาพและรวดเร็วปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีในระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจัดเก็บภาษีจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกสภาท้องถิ่นทุกระดับและอบรมพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างทุกคนจัดระบบและปรับปรุงกลวิธีในหน่วยการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้างประจำปลูกจิตสำนึกนักการเมืองท้องถิ่นให้มีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงในท้องถิ่นและชุมชนให้ประชาชนในเขตพื้นที่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจทางธรรมชาติจัดการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่เสื่อมโทรมให้เป็นแหล่งพักผ่อนประจำตำบลชุดลอกคูคลองและกำจัดวัชพืชในร่องน้ำคูคลองให้สะอาดปราศจากวัชพืชและผักตบชวาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เกี่ยวข้องกับการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและบรรเทาสาธารณภัยทุกชนิดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านระบบการศึกษา การศาสนา และนันทนาการ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำองค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมและสนับสนุนการจัดระบบการเรียนรู้การศึกษาในระบบและนอกระบบของโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดงานประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ภายในตำบลอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโบราณสถานที่สำคัญส่งเสริมให้มีมุมการศึกษาพัฒนาการของ อบต. ทุกโรงเรียนในพื้นที่สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนโรงเรียนในเขต อบต. ให้เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคนทุกมื้อในช่วงเปิดเรียนจัดหาเครื่องเล่นสนามเด็กเล่นให้โรงเรียนในเขต อบต.

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมพลภัทร์ คงจนจารุอนันต์ (2550, น. 78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตของเกษตรกร ในหมู่บ้านหนองมะจับ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.9 เป็นเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย 52 ปี ร้อยละ 100 มีสถานภาพสมรส และมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 78.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 60.1 และร้อยละ 86.9 ประกอบอาชีพหลักในการทำนา มีรายได้รวมในครัวเรือน เฉลี่ย 69,564.05 บาท/ปี ผลการศึกษาด้านการดำเนินชีวิตของเกษตรกร ในหมู่บ้านหนองมะจับ พบว่า เกษตรกรมีการจัดการที่ดินในการทำเกษตรหลังจากได้มีการดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.3 มีการปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 98.0 มีการผลิตเพื่อบริโภคเองในครัวเรือนถ้าเหลือ จึงจะขายเกษตรกร ร้อยละ 54.2 ใช้พื้นที่ในการปลูกกระเทียม และเกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 มีความรู้/รับทราบแนวปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจาก สื่อโทรทัศน์มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$) เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 71.9 เป็นผู้มิพบทบทวนในการตัดสินใจในครอบครัว ร้อยละ 93.5 ของเกษตรกรระบุว่า มีหน่วยงานจากทางภาครัฐ มีส่วนในการสนับสนุนในการตัดสินใจ เกษตรกรมีการใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) ร้อยละ 51.3 ของเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองในการลงทุน ทำการเกษตร โดยร้อยละ 93.5 มีการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 99.3 มีรายได้พอต่อรายจ่าย ร้อยละ 99.3 มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว และร้อยละ 99.3 มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน ประจำเดือนของครอบครัว

ธนภัทร์ สุทธิ (2550, น. 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมในระดับปานกลางและผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลักเดิม การประกอบอาชีพในปัจจุบัน และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุ เพศชาย และเพศหญิง มีการดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันในการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจในชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมากและผู้สูงอายุที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลักเดิม และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส การประกอบอาชีพในปัจจุบันแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกันและพบว่า การดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .259$) ทั้งหมดทดสอบ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภาราญ จุช่วย (2555, น. 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และศึกษา ความสอดคล้องของวิถีชีวิต คนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี กับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 398 ครั้วเรือน จำนวน 156 คน ใน 4 ตำบลของอำเภอบางกรวย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนาพูดคุย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคนในชุมชน ผลการวิจัย พบว่า วิถีชีวิตของคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี มีวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับดี ประกอบอาชีพเกษตรเป็นอาชีพหลักมีวิถีชีวิตด้านสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีวิถีชีวิต ด้านวัฒนธรรม ที่มั่นคงและยั่งยืนในประเพณีดั้งเดิม มีวิถีชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นธรรมชาติ และมีการพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำมากขึ้น ความสอดคล้องของวิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรีกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีการปฏิบัติ ร้อยละ 78.44 ความสอดคล้องด้านสังคมและวัฒนธรรม ในระดับสูงและมีความสอดคล้องด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับกลาง

จิราภรณ์ ลิสกุลรักษ์ (2556, น. 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถี การดำเนินชีวิต การงาน การบริหารจัดการ รวมถึงการกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นแนวทาง สายกลาง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคน สังคม และธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับทั้งในระดับ บุคคล/ครอบครัว ระดับกลุ่ม/องค์กร/ชุมชน และระดับสังคม การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือนหรือไม่ และมีรูปแบบความสัมพันธ์เป็นอย่างไร เป็นการศึกษาเชิงผสมผสานวิธีโดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จำนวน 62 ครั้วเรือน และการสัมภาษณ์ เชิงลึก จำนวน 8 ครั้วเรือน กลุ่มตัวอย่างเป็นชุมชนบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นชุมชนต้นแบบ ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา การวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระดับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือนของชุมชนบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับสูงมากและเมื่อทำการวิเคราะห์ หาระดับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน พบว่า ทั้งสองแนวคิดมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน รูปแบบความสัมพันธ์การดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน บางรักน้อย มีการใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็น การท้วงติง การให้คำแนะนำ มีการพูดจากันด้วยดี และไม่ทำร้ายร่างกายกัน เมื่อประสบปัญหาภูมิคุ้มกันจากการมีเงินออม การประกอบอาชีพเสริม การไม่ข้องเกี่ยวกับการเสี่ยงโชครูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มทางสังคม และมีความรู้ คู่คุณธรรมจากการใช้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความพอเพียง ความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการแสดงความชื่นชม และเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน ซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรม ด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบงานในบ้าน และงานนอกบ้าน ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมหรือกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นเกิดการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในการรับผิดชอบงานในบ้านและงานนอกบ้านระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ตายตัวตามเพศสรีระ หรือวัฒนธรรมตามบทบาททางเพศที่สังคม โดยทั่วไปได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังเพิ่มบทบาทให้กับผู้หญิง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครัวเรือน เป็นเพื่อนร่วมคิดร่วมทำและร่วมตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชนบางรักน้อย มี 2 เรื่อง คือ 1) ควรอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามในชุมชนเพื่อเป็นรากฐานให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางวัตถุ และ 2) ควรยึดการรวมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อีกทั้งขยายแนวคิดไปสู่คนในชุมชนทุกครัวเรือนและชุมชนรอบข้าง ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี 4 เรื่อง คือ 1) ควรปลูกฝังค่านิยม ความพอเพียง โดยเริ่มต้นจากระดับครอบครัว มีพ่อแม่เป็นตัวอย่างแห่งความพอเพียง 2) การพัฒนาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรคำนึงถึงความแตกต่างในบริบทของแต่ละบุคคลและแต่ละพื้นที่ 3) การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน ควรคำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่และคำนึงถึงทุกมิติเช่นเดียวกัน และ 4) แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนา ควรยึดกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป มี 3 เรื่อง คือ 1) ควรมีการศึกษาในระดับเชิงลึกที่มีการเปรียบเทียบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนที่มีการดำรงชีวิตและไม่ดำรงชีวิตตาม แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ควรมีการศึกษา ถึงปัจจัยทางบวกที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ควรมีการศึกษาในระดับเชิงลึกเพิ่มเติม เช่น ประเด็นความรุนแรงในครัวเรือน การต่อสู้ต่อรองในครัวเรือน และบทบาทในกิจกรรมทางสังคมของผู้หญิง

สุภาสพงษ์ ฐู๋ทำนอง (2556, น. 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุขตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุขตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดสำคัญ 4 เกณฑ์ ได้แก่ ระดับความพอเพียง ระดับการพัฒนาระดับความยากจนและระดับคุณภาพชีวิตรายหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร โดยสารสนเทศที่ได้จะถูกออกแบบจัดทำและพัฒนาในรูปแบบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และจะถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนที่ความอยู่เย็นเป็นสุข ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่ยังมีความพอเพียงระดับน้อย มีระดับการพัฒนาสูงไม่เป็นหมู่บ้านยากจนและมีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง เมื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาซ้อนทับ และจัดทำแผนที่ “หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข คุณภาพชีวิตดีบนวิถีพอเพียง” ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่มีความอยู่เย็นเป็นสุขระดับมากรองลงมา คือ ปานกลางมากที่สุดน้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับทั้งนี้ ในส่วนท้ายสุดข้อมูลทั้งหมดได้ถูกนำมาบูรณาการร่วมกันเพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัย ในส่วนนี้พบว่าสามารถสร้างตารางการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพื้นที่ 15 ตำบล ได้โดยแต่ละตำบลจะมีประเด็นของการศึกษาด้านจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่แตกต่างกันไปการใช้ข้อมูลที่สังเคราะห์จากข้อมูล กชช. 2 ค. และจปฐ. มาช่วยในการวิเคราะห์ศักยภาพ พบว่า สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีเห็นภาพและมีหลักฐานยืนยันที่เป็นรูปธรรม

สมใจ เผ่าดิษฐ์ (2557, น. 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ของนักเรียนที่มีอยู่ 2) พัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ชีวิตประจำวันให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1/3 ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ ใบงานเรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียงและใบงานเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการพัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ในชีวิตประจำวัน คือ นักเรียนมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1/3 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีระดับการพัฒนาด้านความรู้ เรื่องการพัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ในชีวิตประจำวันดีขึ้น การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างสรรค์ใบงานให้กับนักเรียนผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีผลงานที่ปฏิบัติดีขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงบางส่วน ไม่สามารถตอบคำถามได้ก่อนการทำการสอน ไม่เข้าใจหลักการและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำไปใช้ที่ถูกต้องก็สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้มากกว่าเดิม โดยสามารถตอบคำถามและทำใบงานได้อย่างถูกต้องและเป็นที่น่าพึงพอใจอีกทั้งนักเรียนยังสามารถยกตัวอย่าง การนำหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

อิสริยา ใจชื่อ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหมู่บ้าน โดยมีผู้นำหมู่บ้านเป็นคนผลักดันและสนับสนุนให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้สมาชิกในหมู่บ้านต้อง มีส่วนร่วมในหลายกิจกรรม เช่น มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญปัญหาของหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาดำเนินงานติดตามพัฒนาหมู่บ้านและประเมินผลงานพัฒนาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

กนิษฐา เรื่องวรรณศักดิ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริม พัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อค้นหาวิธีการที่เหมาะสมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็ก ประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้ผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ 2) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ 3) เพื่อเป็นต้นแบบของวิธีการสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงและผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 5 ท่าน แบบสัมภาษณ์ให้ได้มาซึ่งวิธีการและแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้แล้วประเมินรูปแบบการออกแบบ โดย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน แบบประเมินความเหมาะสมในการออกแบบของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้จากนั้นสร้างต้นแบบแล้วประเมินผลโดยครูผู้สอนและเด็กประถมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนภาคีรัฐบาลและโรงเรียนภาคเอกชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า เนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับเด็กประถมศึกษามากที่สุด คือ เรื่องความพอเพียง การประหยัดอดออม ควรคำนึงถึงวัสดุที่ใช้ในการผลิตควรเป็นวัสดุพื้นถิ่น วัสดุธรรมชาติ และวัสดุรีไซเคิล การเล่นเกมสามารถเล่นเป็นกลุ่มได้ 2-3 คน รูปแบบของเล่นควรส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์และฝึกแก้ปัญหา เสริมสร้างจินตนาการ สติปัญญาและสังคม การออกแบบคำนึงถึงรูปแบบรูปทรงให้มีความน่าสนใจ สีสดดึงดูด และความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ผลการประเมินต้นแบบสรุปได้ดังนี้ ความปลอดภัยของต้นแบบรูปแบบและความคงทนมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ เรื่องวัสดุที่ใช้ในการผลิตและด้านการเรียนรู้ความเหมาะสมเรื่องการอดออม

เป็นสื่อการสอนในวิชาสังคมที่ตีพิมพ์ช่วยส่งเสริมจินตนาการด้านสังคม ปลุกฝังให้เด็กเข้าใจในเรื่อง การอดออมมากยิ่งขึ้นและเป็นสื่อประกอบการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง นำความรู้ที่ได้จากเกมไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้

เนตรชนก จ่านงกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง ปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในตำบลหนองสาหร่าย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบ อาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ย/เดือนอยู่ ระหว่าง 10,001-15,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีการประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการ ดำรงชีวิตและการทำงาน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้และด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เปรียบเทียบปัจจัย ส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต และการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมโมโคก จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับ การรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคุณภาพชีวิตและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 2) เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตกับ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ 4) ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคคลที่อาศัย อยู่ในชุมชนปทุมโมโคก จำนวน 125 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่ายและผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนปทุมโมโคก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้าน พบว่า การรับรู้ด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมโมโคก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านปลูกฝังค่า นิยมไทยอยู่ในระดับมากที่สุด การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนปทุมโมโคก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) บุคคล ที่อาศัยอยู่ในชุมชนปทุมโมโคก ที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 4) การประยุกต์ใช้ปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนปทุมโศก คือ การตั้งใจ ฝึกฝนตนเอง เรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย พอเพียง มีศีลมีธรรมเป็นหลักเป็นที่พึ่ง ฝึกตนให้พึ่งตนเอง ขวนขวาย เอาภาระรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ของชุมชนและมีชีวิตอยู่อย่างผู้ให้และผู้เสียสละ

วารี คลังศิริ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการรับรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 1) ศึกษาการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 2) ศึกษาการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 3) เปรียบเทียบความแตกต่าง การพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) ศึกษาอิทธิพลต่อการพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 3,938 คน หาดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ ทาโรยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็นโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเชิงชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บ คือ แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test การเปรียบเทียบทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD. และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุด้วยวิธี Enter ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก (S.D. = 3.77) โดยเรียงตามการรับรู้ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ (S.D. = 3.85) ด้านสิ่งแวดล้อม (S.D. = 3.77) และด้านสังคม (S.D. = 3.69) ตามลำดับ 2) การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก (S.D. = 3.88) โดยในสามลำดับแรก ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม (S.D. = 3.99) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (S.D. = 3.90) และด้านเงื่อนไข ความรู้ (S.D. = 3.88) 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างกัน การพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคณะที่สังกัด มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์รายคู่ พบว่า ระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์กับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์กับนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน 4) อิทธิพลการรับรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($b = 0.35$) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ($b = 0.36$) โดยมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 45

อนุชา พิมายนอก และ ภควรรณ ลุนสำโรง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน บ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทาง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน 4) ศึกษาปัญหา และอุปสรรคของชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 243 คน ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำซับ ได้แก่ ปัจจัยภายนอกชุมชน เช่น การสนับสนุน ช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน การสนับสนุน ช่วยเหลือ และความร่วมมือจากปัจจัยภายในชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมสมทบทุนเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการกิจกรรมพัฒนา ชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างเครือข่ายระหว่างคนในชุมชนในการทำกิจกรรมและพัฒนาอาชีพ โดยปัจจัยทั้งสองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับความสำเร็จ 2) ชุมชนบ้านน้ำซับประสบผลสำเร็จในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และประชาชนในระดับมาก โดยระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัว ได้ดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น บุคคลในครอบครัวมีความสุขและพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน เป็นต้น และในระดับชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนให้สมาชิกมีการณรงค์ส่งเสริมการออม และมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสินค้าที่เป็นของชุมชนบ้านน้ำซับ เป็นต้น 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน พบว่าประชาชนชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง 4) ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ระดับครัวเรือน/ครอบครัว ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีปัญหาหนี้สิน และขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง และในระดับชุมชน พบว่า การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมีไม่ต่อเนื่อง ขาดการจัดหาแหล่งตลาดรองรับ ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน มีไม่หลากหลาย และขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพรูปลักษณ์ ที่ทันสมัยสวยงาม และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศิริรัตน์ สังสุทธิ และ ต้อมลักษณ์ บุญธรรม (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ระดับความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา และ 3) การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 353 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ หลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .96 และ .94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ สมการถดถอยพหุคูณแบบนำตัวแปรเข้าทั้งหมด ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และ 3) การบริหารตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านเงื่อนไข ความรู้ (X⁴) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม (X⁵) ด้านการมี ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X³) และด้านความพร้อม (X¹) ส่งผลต่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของ สถานศึกษา สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 72.9 ส่วนด้าน ความมีเหตุผล (X²) สามารถพยากรณ์ได้แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิริกร บุญสังข์ และคณะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบในการนำแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข พบว่า 1) แนวทางการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการนำ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข ระดับครัวเรือน ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกสร้าง ภูมิคุ้มกันให้สมาชิกในครัวเรือน เพิ่มทางเลือกในการทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน และการลดต้นทุนการผลิต สร้างอาชีพเสริม ให้มีรายได้ การแก้ไขปัญหาดินเค็ม น้ำกร่อย และการขาด แคลนน้ำ 2) มีการพัฒนาความเข้มแข็งจาก การรวมกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชนเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ

จรรยาเกียรติ พงศ์กุลศร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษานักเรียน หมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงและศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทาง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนบ้านหมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 112 คน และผู้ให้สัมภาษณ์โดยเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการ Likert การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัย พบว่า การพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตของผู้ใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากที่สุด คือ ด้านสุขภาพและจิตใจ แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจครอบครัว ควรมีการพัฒนาทักษะอาชีพที่สร้างรายได้ยั่งยืน ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ ว่างเปล่า จัดทำบัญชีระบบรายรับรายจ่ายให้เกิดความพอดี 2) ด้านสุขภาพและจิตใจ ควรมีการประสาน หน่วยงานภาครัฐจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุทั้งในด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมสุขภาพ และการออกกำลังกาย 3) ด้านการเรียนรู้และทักษะอาชีพ ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน รวมกลุ่มอาชีพแบบครบวงจร พัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาอาชีพ การเกษตร ทฤษฎีใหม่ 4) ด้านสภาพแวดล้อม ควรใช้พื้นที่ว่างปลูกพืชกินได้และไม่ประดับผสมผสาน ไม้ยืนต้น เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ส่งเสริมการทำปุ๋ยชีวภาพ รวมทั้งการไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลให้เกิดกลิ่นเหม็น

5) ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ควรรณรงค์ให้เป็นชุมชนปลอดสารเสพติดและการพนัน จัดสวัสดิการด้านแหล่งเรียนรู้ หรือมุมอ่านหนังสือประจำชุมชน นำเอาหลักพุทธศาสนาเข้ามาปรับใช้ในการดำรงชีวิตด้านจิตใจ และสติปัญญา

ฉันทชนก ปะวะละ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมี ศรีสุข กรณีศึกษาบ้านหนองเผือก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่าครัวเรือนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต (3 ห่วง 2 เงื่อนไข) ทุกด้านในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านความมีเหตุผล โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบทอดประเพณีของชุมชน การดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา การใช้สติปัญญาและเหตุผลไตร่ตรองหาสาเหตุและแก้ปัญหาต่าง ๆ และช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ

นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเงื่อนไขการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการดำเนินชีวิตกับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี กล่าวคือ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณนำแล้วผสมผสานด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ตัวอย่างการวิจัยทั้งหมด 371 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการทดสอบแบบสอบถามในทุกหมู่บ้านของตำบลบางนางลี่ จากนั้นเข้าสัมภาษณ์ผู้นำของตำบล จำนวน 8 คน เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งเงื่อนไข ความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในด้านความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีแต่มีผลต่อความพอประมาณเพียงเล็กน้อย เพราะระดับความพอประมาณของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันตามฐานะรายได้ จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ทราบระดับความพอประมาณของแต่ละครอบครัวด้วยตนเอง

วิชุดตา ชูศรีवास (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรภาครัฐที่จะให้คำปรึกษาและประสานงานกับชุมชน 2) ปัญหางบประมาณ สนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ 3) การดำเนินโครงการขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

อุเทน เจริญภูมิ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 453 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test และ F-test ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของ Fisher's Least Significance Difference (LSD.) โดยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาและตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 แตกต่างกัน สำหรับผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรวรรณ ป้อมดำ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวคิด แนวปฏิบัติการขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 แล้วคัดเลือกศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นกรณีศึกษา โดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ เก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสังเกตแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการพัฒนาเป็น 2 แนวทาง 1) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำและบริหารจัดการศึกษาในทุกมิติ มอบหมายให้คณะครูน้อมนำมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษาพัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียงและดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการอย่างมีระบบทั้งโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จนพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้าน 2) การดำเนินการโครงการอื่น ๆ แล้วนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติในการบริหาร จัดการศึกษาเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวปฏิบัติการขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงบริบท ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2561

อริสรา เกิดผล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาว่าคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้ ความเข้าใจ และมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และการจัดการทางการเงินมากน้อยเพียงใด ซึ่งการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มคนวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20-60 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) และวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) และค่าสถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทีทดสอบ (t-test) กรณีการเปรียบเทียบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนเงินสำรอง ส่วนการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพอประมาณในการจัดสรรรายได้มีเหตุมีผลในการพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนจะใช้จ่ายอย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดีเพราะยังขาดเงินสำรอง ฉุกเฉินในระดับที่เหมาะสม สำหรับด้านการวางแผนทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างไม่เคยคิดเรื่องการ วางแผนทางการเงินและไม่มีกรวางแผนทางการเงินในระยะยาวทั้งที่ทราบดีว่าการวางแผนการเงินจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ในอนาคตได้

ศิริมา จิตต์จรัส, อรุษา ปุณยบุรณะ และเวหา เกษมสุข (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านยาง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน 2) เพื่อศึกษาวิธีการและผลของการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในชุมชนบ้านยาง จังหวัดนครปฐม จำนวน 15 คน และนักเรียนประถมศึกษา และอุดมศึกษา จำนวน 50 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้หลักแนวความคิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Learning By Doing) ที่ประกอบด้วย ศาสตร์พระราชาคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมี 7 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ การทำนา (Rice Field) ทำขนมไทย (Thai Dessert) ผ้ามัดย้อม (Handkerchief Design) เรียนรู้ศาสตร์พระราชาศาสตร์ (The King's Philosophy Learning) 5) ภูมิปัญญาเล่าเรื่องเมืองยาง (Story Line and Wisdom) ออกกำลังกายพอเพียง (Exercise Activity) และกิจกรรมสร้างสรรค์ (D.I.Y) โดยผลของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ย

ความพึงพอใจสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สมพร ปานยินดี และจันจิราภรณ์ ปานยินดี (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกกับความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ 2) เพื่อวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม 3) เพื่อวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบมี ขั้นตอน พบว่า 1) ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกมีความสัมพันธ์เชิงแปรผันกับความรับผิดชอบต่อสังคมการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ 2) การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจ ค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร

ประวดี พันผาสุข (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน บ้านเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน บ้านเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 11 คน คณะกรรมการสภานักเรียน 11 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เอกสารและการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านเมืองคองอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ด้าน 18 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ มี 4 องค์ประกอบ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน มี 4 องค์ประกอบ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร มี 3 องค์ประกอบ 4) ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนมี 2 องค์ประกอบ 5) ด้านผลลัพธ์/ความสำเร็จ มี 5 องค์ประกอบ และโรงเรียนบ้าน เมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษาแสดงผ่านปรัชญา วิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์

พระสิทธิสิงหเสนี(โสภณ โสภโณ), พระครูโอภาสสนนทกิตติ (ศักดิ์ดา โอภาโส), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระมหาเผด็จ จิรกุโล (จงสกุลศิริ) และวรัรัตน์ ศรีสถิตยวัฒน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครพนม

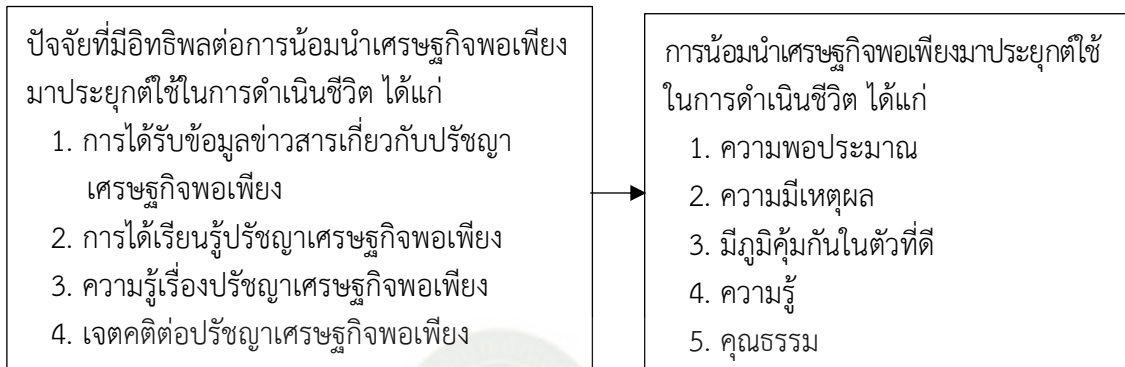

2) เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรม 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-Interviews) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) 19 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มย่อย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาจัดหมวดหมู่เนื้อหา (Category) การสังเคราะห์เชิงระบบ (Systematic Synthesis) ค้นหาประเด็นร่วมและนำมาอธิบายโดยเขียนเป็นความเรียง ผลการวิจัย พบว่า 1) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ให้การสนับสนุนเชิงนโยบายสู่การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวของเกษตรกรมาเป็นการปลูกพืชที่หลากหลาย ลดการกระจายความเสี่ยงราคาผลผลิตตกต่ำ โดยการปลูกพืชแบบผสมผสานจะช่วยให้การประกอบอาชีพของเกษตรกรยุคใหม่ประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืน 2) การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเกษตรกรยุคใหม่ สอดรับกับ 7 ยุทธศาสตร์ชาติ และ 8 ยุทธศาสตร์จังหวัด 1) เน้นกลุ่มผู้ประกอบการเกษตร 2) พัฒนาเชิงพื้นที่ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว 3) ส่งเสริมการปลูกแบบผสมผสาน 4) พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการสัมมนาด้านเกษตรและบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม 3) รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรม ภายใต้รูปแบบ 1) รูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 2) การจัดการตลาดพุทธวิถี 3) การสื่อสารจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร 4) พัฒนารูปแบบภาคเกษตรกรรมสู่พุทธจริยธรรม เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

อัจฉรา หล่อตระกูล และภัทรพร จันตะนี (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง โดยการมีส่วนร่วมของวัดหนองไม้ซุง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุงและสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วยศักยภาพของวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ อย่างมีส่วนร่วม 2) สนับสนุนและร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง โดยวัดและพระสงฆ์ วัดหนองไม้ซุง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง และพัฒนาชุมชนอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วยศักยภาพของวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ อย่างมีส่วนร่วมในตำบลหนองไม้ซุง ควรเริ่มจาก การพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับฐานรากของชีวิตที่เรียกว่า 6 คุณ 2) การสนับสนุนและร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง โดยวัดและพระสงฆ์วัดหนองไม้ซุง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยการขยายผลและพัฒนาเครือข่าย โดยการส่งเสริม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำการประเมินด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จากที่ผู้วิจัย ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ข้างต้น จึงสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population)

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5,761 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลแคน, 2564)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 375 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยสูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane, 1973, p. 727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3-1)$$

กำหนดให้ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดให้ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตรได้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{5,761}{1 + 5,761 (.05)^2} \\ &= 374.03 \text{ คน} \end{aligned}$$

จำนวนเต็ม คือ $n = 375$ คน

ผู้วิจัยได้ทำการปรับเป็น 375 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านแคน	599	39
หมู่ที่ 2 บ้านตำแย	732	48
หมู่ที่ 3 บ้านแวงชัย	485	32
หมู่ที่ 4 บ้านหนองโจด	144	9
หมู่ที่ 5 บ้านโคกกลาง	231	15
หมู่ที่ 6 บ้านเขวาสี	417	27
หมู่ที่ 7 บ้านแก่น้อย	345	22
หมู่ที่ 8 บ้านดู่จิว	67	4
หมู่ที่ 9 บ้านดู่	69	4
หมู่ที่ 10 บ้านแวงเหล่า	306	20
หมู่ที่ 11 บ้านโคกช้าง	515	34
หมู่ที่ 12 บ้านโคกใหญ่เหนือ	404	26
หมู่ที่ 13 บ้านป่าจิก	145	9
หมู่ที่ 14 บ้านหัวนาไทย	261	17
หมู่ที่ 15 บ้านแคนเหนือ	422	27
หมู่ที่ 16 บ้านโคกสะอาด	156	10
หมู่ที่ 17 บ้านโคกใหญ่ใต้	463	30
รวม	5,761	375

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเป็นประเภทสอบถามรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2.1 ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม

3.2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมรอบคิด วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด

3.2.2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขและเสนอแนะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.2.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Hambleton (1977, อ้างถึงใน สมนึก ภัททิยธนี, 2544, น. 219-233) เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ให้คะแนน + 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน - 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum X}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum X$ แทน ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ 1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 -1.00 มีค่าความเที่ยงตรงสูง ใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.66 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

3.2.2.2 การตรวจสอบครอบคลุมความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องของรูปแบบแบบสอบถามและการใช้ภาษา เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาและเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามโดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1) รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราตรี วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตรวจสอบเป็นด้านเชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

2) ดร.สุวิมล สมไชย วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษา

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ตำแหน่งคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล

3.2.2.3 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในตำบลอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำแบบสอบถามหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ (Item-Total Correlation) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.2.2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้งหนึ่ง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 นำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายอำเภอวาปีปทุม เพื่อประสานข้อมูลการเก็บข้อมูล

3.3.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.3.3 ให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

3.3.4 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Spss ในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

- 3.4.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
- 3.4.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้ว ลงรหัสตามแบบ (Coding Form)
- 3.4.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อมากำหนดเกณฑ์ของการให้คะแนน

ดังนี้

1) การจัดกระทำคะแนนแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ (Lilert's Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่

- มากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน
- มาก กำหนดให้ 4 คะแนน
- ปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน
- น้อย กำหนดให้ 2 คะแนน
- น้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

2) จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, น. 186) ตามสูตร ดังนี้

- เกณฑ์คะแนน 5 ระดับ ดังนี้
- ระดับคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด
- ระดับคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง มาก
- ระดับคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง
- ระดับคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง น้อย
- ระดับคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.4.2 สถิติที่ใช้ในการนำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.3 วิเคราะห์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการนำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

3.4.4 การวิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการนำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำเสนอผลการวิจัยไว้ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย
2. ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย
3. ผลการวิจัย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient)
R^2	แทน	ค่าที่แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม
R^2 Adjusted	แทน	ค่า R Square ที่ปรับแก้แล้ว
S.E.	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่เกิดจากการใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาพยากรณ์ตัวแปรตาม
b_0	แทน	ค่าคงที่ของสมการถดถอยพหุคูณในรูปของสมการตัวอย่าง
b_i	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระ
β_i	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานแสดงถึงน้ำหนักของความสำเร็จหรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตาม
df	แทน	ระดับความอิสระ (Degrees of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติ F ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
Sig.	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย ไว้ดังนี้

4.2.1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.2 วิเคราะห์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

4.2.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

4.2.4 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

4.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เพศ		
1.1	ชาย	183	48.8
1.2	หญิง	192	51.2
	รวม	375	100
2.	สำเร็จการศึกษา		
2.1	รับจ้างทั่วไป	114	30.4
2.2	เกษตรกร	66	17.6
2.3	ลูกจ้างบริษัท	36	9.6
2.4	ค้าขาย/ผู้ประกอบการ	85	22.7
2.5	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	74	19.7
	รวม	375	100
3.	อายุ เฉลี่ย 40 ปี		
4.	จำนวนสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย 4 คน		
5.	รายได้ของครัวเรือน เฉลี่ย 13,800 บาท		

จากตารางที่ 4.1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำแนกได้ดังนี้

1. ด้านเพศ พบว่า เป็นชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 เป็นหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2

2. ด้านสำเร็จการศึกษา พบว่า อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมา คือ ค้าขาย/ผู้ประกอบการ จำนวน 85 คิดเป็นร้อยละ 22.7 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 เกษตรกร จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 และลูกจ้างบริษัท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6

3. ด้านอายุ โดยเฉลี่ย 40 ปี

4. ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยเฉลี่ย 4 คน

5. ด้านรายได้ของครัวเรือน โดยเฉลี่ย 13,800 บาท

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1.	ความพอประมาณ	3.40	0.35	ปานกลาง	3
2.	ความมีเหตุผล	3.36	0.32	ปานกลาง	5
3.	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.59	0.29	มาก	1
4.	ความรู้	3.57	0.32	มาก	2
5.	คุณธรรม	3.39	0.33	ปานกลาง	4
โดยรวม		3.46	0.28	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิจัย พบว่า การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.57$) ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.40$) ด้านคุณธรรม ($\bar{X} = 3.39$) และด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.36$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านความพอประมาณ

ข้อ	ด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น	3.17	0.58	ปานกลาง
2.	การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น	3.34	0.58	ปานกลาง
3.	การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น	3.47	0.63	มาก
4.	การไม่หลงไหลไปตามกระแส วัตถุนิยม	3.45	0.60	มาก
5.	ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	3.46	0.60	มาก
6.	ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	3.50	0.58	มาก
โดยรวม		3.40	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิจัย พบว่า การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมา คือ การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น ($\bar{X} = 3.47$) ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 3.46$) การไม่หลงไหลไปตามกระแส วัตถุนิยม ($\bar{X} = 3.45$) ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 3.40$) การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะ ที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.34$) และการซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.17$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ด้านความมีเหตุผล

ข้อ	ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง	3.20	0.52	ปานกลาง
2.	การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ	3.47	0.58	มาก
3.	การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ	3.31	0.65	ปานกลาง
4.	หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ	3.47	0.57	มาก
5.	การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังคิดและทำอะไร	3.37	0.59	ปานกลาง
โดยรวม		3.36	0.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิจัย พบว่า การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมา คือ การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.47$) การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังคิดและทำอะไร ($\bar{X} = 3.37$) การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.31$) และการพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.20$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ข้อ	ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	3.50	0.53	มาก
2.	การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม	3.61	0.55	มาก
3.	การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม	3.53	0.54	มาก
4.	การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจและเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง	3.59	0.54	มาก
5.	การป้องกันหรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง	3.60	0.55	มาก
6.	การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน	3.69	0.52	มาก
โดยรวม		3.59	0.29	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิจัย พบว่า การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมา คือ การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 3.61$) การป้องกันหรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 3.60$) การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจและเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.59$) การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.53$) และ การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านความรู้

ข้อ	ด้านความรู้	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ	3.49	0.54	มาก
2.	การใช้ความรู้อย่างรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต	3.61	0.53	มาก
3.	การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้	3.53	0.58	มาก
4.	การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ	3.66	0.56	มาก
โดยรวม		3.57	0.32	มาก

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิจัย พบว่า การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมา คือ การใช้ความรู้ อย่างรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 3.61$) การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.53$) และการแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านคุณธรรม

ข้อ	ด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ	3.27	0.52	ปานกลาง
2.	การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชนและสังคม	3.41	0.60	มาก
3.	การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์และกำลังปัญญา	3.37	0.62	ปานกลาง
4.	การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	3.51	0.56	มาก
โดยรวม		3.39	0.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิจัย พบว่า การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมา คือ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 3.41$) การรู้จักเสียสละ หรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์และกำลังปัญญา ($\bar{X} = 3.37$) และการซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.27$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคามซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วย Multiple Linear Regression Analysis ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกระทำตัวแปร ดังนี้

1. กำหนดรหัสตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การกำหนดรหัสตัวแปรที่จะใช้ในการนำเข้าสู่สมการปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ	ตัวแปร	ประเภทตัวแปร	รหัส
1.	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	X1
2.	การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	X2
3.	ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	X3
4.	เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	X4
การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม		Interval Scale	Y

2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันระหว่างตัวแปรทั้งหมดเพื่อเป็นการทดสอบว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับก็แปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็จะนำเฉพาะตัวแปรดังกล่าวเข้าสู่สมการการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis)

ตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ลำดับ	ตัวแปร (X)	ประเภทของตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ (r)
1.	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	.578**
2.	การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	.531**
3.	ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	.752**
4.	เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Interval	.728**

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองจนเกิด Multicollinearity โดยการวิเคราะห์ Tolerance และ VIF ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

ข้อ	ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
ค่าคงที่			
1.	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.398	2.516
2.	การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.392	2.553
3.	ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.240	7.125
4.	เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.206	4.855

จากตารางที่ 4.10 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูงมาก (ไม่เกิด Multicollinearity) ทำการตรวจสอบ Multicollinearity จะใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้ ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูงมากและหากค่า Tolerance < 0.2 แสดงว่าเกิด Multicollinearity จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า ค่า VIF สูงสุดที่ได้มีค่า 7.125 ซึ่งไม่เกิน 10 และค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุด .240 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.2 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันระดับสูงหรือไม่ (ไม่เกิด Multicollinearity)

4. ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปร โดยใช้ Multiple Linear Regression และเลือกวิธีแบบ Enter ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ลำดับตัวแปรพยากรณ์ของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม

ลำดับ	ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	b	S.E.	β	t	P-Value
ค่าคงที่		.734	.125	-	5.846	.000
1.	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.051	.048	.056	1.065	.288
2.	การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-.104	.049	-.112	-2.132	.034
3.	ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.539	.088	.540	6.130	.000
4.	เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.280	.071	.286	3.935	.000

$$SE_{est} = \pm 0.181825$$

$$R = 0.766, R^2 = 0.587, \text{Adj. } R^2 = 0.583, F = 134.673, P\text{-Value} = 0.000$$

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า

1. การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้ F-test (ANOVA) พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสามตัว ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตาม (การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์) ($F = 134.673$, $P\text{-Value} = 0.000$)

2. ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของค่าคงที่และสัมประสิทธิ์แต่ละตัวกับตัวแปรตามในสมการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม ($P < 0.000$) ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.766 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 58.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.181

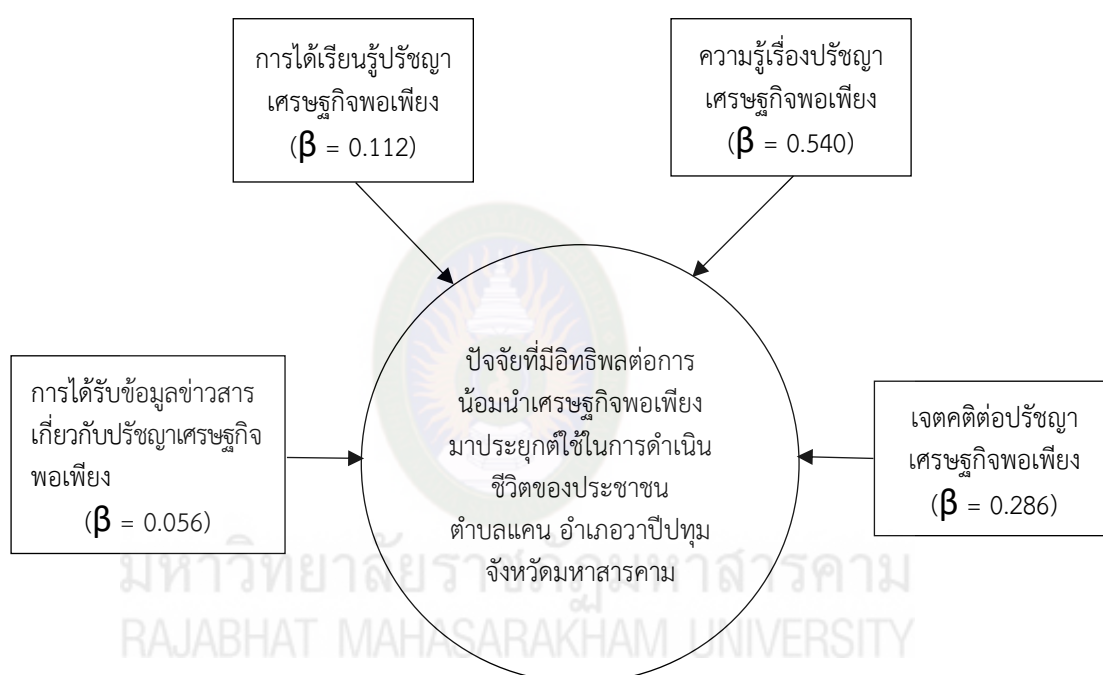
สมการพยากรณ์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$\hat{Y} = 0.734 + 0.051 - 0.104 + 0.539 + 0.280$$

สมการพยากรณ์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z_{\hat{y}} = 0.056 - 0.112 + 0.540 + 0.286$$

สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ 1) จัดกลุ่มประเด็น (Grouping) 2) อธิบายความโดยภาพรวมของกลุ่มประเด็น (Explanation) 3) ตีความข้อความบางข้อความที่มีความหมายแฝง (Interpretation) และ 4) พรรณนาความให้เห็นภาพชัดเจน (Description)

จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ

(Grouping) แล้ว Coding ถ้อยคำสำคัญ จากนั้นสรุปเรียบเรียงถ้อยคำใหม่ โดยการอธิบายขยายความ (Explanation) เพื่อให้เกิดความชัดเจน รายละเอียดจากคำตอบที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้มา มีดังนี้

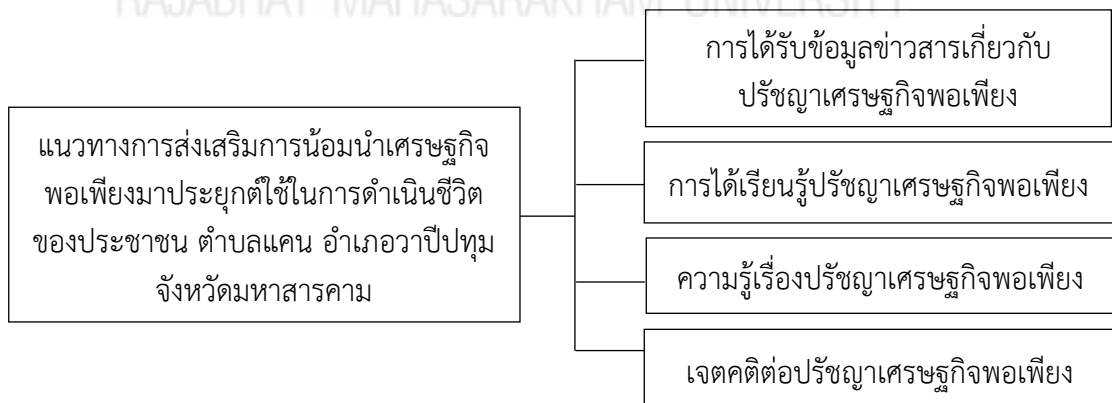
1. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่าในภาพรวมประชาชนยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ชัดเจน เพียงพอ สม่าเสมอ การขาดวิทยากรหรือผู้นำที่มีความรู้เพื่อแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน จึงทำให้ประชาชนไม่ได้รับความรู้ที่ถูกต้องบางส่วนเพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเท่าที่ควร

2. การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนได้เรียนรู้และได้รับความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมาก มี 4 ด้าน คือ ด้านการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านเงื่อนไขความรู้

3. ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ในภาพรวมยังขาดความรู้ที่จะพัฒนาตนเอง เช่น เรียนรู้จากธรรมชาติและประสบการณ์ในโลกกว้างด้วยตนเองหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น

4. เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีการปลูกฝัง สั่งสอน และสร้างจิตสำนึก ให้คนรุ่นหลังได้รู้จักคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุข ความพอเพียงในครัวเรือนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปแนวทางการส่งเสริมการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.2 แนวทางการส่งเสริมการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ทำการสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ไว้ตามลำดับดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 375 คน

5.1.1.1 ด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 และเพศหญิงจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

5.1.1.2 ด้านสำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมา คือ ค้าขาย/ผู้ประกอบการ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 เกษตรกร จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 และลูกจ้างบริษัท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ตามลำดับ

5.1.1.3 ด้านอายุ โดยเฉลี่ย 40 ปี

5.1.1.4 ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยเฉลี่ย 4 คน

5.1.1.5 ด้านรายได้ของครัวเรือน โดยเฉลี่ย 13,800 บาท

5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.57$) ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.40$) ด้านคุณธรรม ($\bar{X} = 3.39$) และด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.36$) ตามลำดับ

5.1.2.1 ปัจจัยด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมา คือ การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น ($\bar{X} = 3.47$) ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 3.46$) การไม่หลงใหลไปตามกระแส วัตถุนิยม ($\bar{X} = 3.45$) ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 3.40$) การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.34$) และการซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.17$) ตามลำดับ

5.1.2.2 ปัจจัยด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมา คือ การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.47$) การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาที่กำลังคิดและทำอะไร ($\bar{X} = 3.37$) การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม

อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.31$) และการพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.20$) ตามลำดับ

5.1.2.3 ปัจจัยด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมา คือ การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 3.61$) การป้องกันหรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 3.60$) การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจและเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.59$) การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.53$) และการใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

5.1.2.4 ปัจจัยด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมา คือ การใช้ความรู้ อย่างรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 3.61$) การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.53$) และการแสวงหา ข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ

5.1.2.5 ปัจจัยด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมา คือ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 3.41$) การรู้จักเสียสละ หรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์และกำลังปัญญา ($\bar{X} = 3.37$) และการซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.27$) ตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

5.1.3.1 การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

5.1.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูงมาก (ไม่เกิด Multicollinearity) ทำการตรวจสอบ Multicollinearity จะใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้ ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูงมากและหากค่า Tolerance < 0.2 แสดงว่าเกิด Multicollinearity จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า ค่า VIF สูงสุดที่ได้มีค่า 1.440 ซึ่งไม่เกิน 10 และ ค่า Tolerance ที่มีค่า

น้อยที่สุด 0.694 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.2 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันระดับสูงหรือไม่ (ไม่เกิด Multicollinearity)

1) การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้ F-test (ANOVA) พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสี่ตัว ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตาม (การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต) ($F = 52.821$, $P\text{-Value} = 0.000$)

2) ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของค่าคงที่และสัมประสิทธิ์แต่ละตัวกับตัวแปรตามในสมการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคามโดยรวม ($P \leq 0.000$) ได้แก่ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.606 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ได้ร้อยละ 36.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.150

สมการพยากรณ์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$\hat{Y} = 1.684 + .125 + .272 + .086 + .107$$

สมการพยากรณ์การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z_{\hat{y}} = .157 + .355 + .110 + .176$$

5.1.4 ข้อเสนอแนะการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า

5.1.4.1 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำท้องที่ และคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ควรจัดให้มีแหล่งรับข้อมูลข่าวสารขึ้นภายในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ถูกต้อง ครบถ้วน และสม่ำเสมออยู่ตลอดเวลาเพื่อที่ประชาชนจะได้นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

5.1.4.2 การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับพืชผัก ไร่พืช ชีวิตปลอดภัย เทคนิคการปลูกที่ไม่ใช้สารเคมี เทคนิคการปลูกที่ทำให้ผลผลิตมาก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการดูแลเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบ มีการทำอาหารที่สะอาด ปลอดภัย ได้มาตรฐาน ถูกสุขอนามัย เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน

5.1.4.3 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำท้องที่หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน ในตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ควรจัดให้มีวิทยากรหรือเอกสารให้ความรู้เพื่อน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.1.4.4 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ควรช่วยกันปลูกฝังจิตสำนึกสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับประชาชนคนรุ่นหลังให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

5.2.1 สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลวิจัยการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม คือ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร, การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.1.1 ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต เนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อหลากหลายชนิดทำให้มีทักษะมุมมองทางความคิดในการนำข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาพิจารณาและพัฒนาสติปัญญาเพื่อประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตได้มากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา เตชะชั้นหมาก (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี พบว่า การรับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่ ศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การได้รับข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เช่นกัน

5.2.1.2 ด้านการได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จะช่วยให้การดำรงชีวิตที่จะช่วยให้ประชาชนมีความพอเพียง ครอบคลุม ชุมชนสังคม มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่การได้รับแรงจูงใจที่อยากจะนำคำสอนพอในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร

ต่อการมีเหตุผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน การดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีจิตสำนึก ในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เกิดความรู้ความเข้าใจ หลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาที่ทางราชการ จัดขึ้น เรียนรู้จากสถานที่จริง เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในชุมชน จะเห็นว่าแหล่งเรียนรู้สามารถ เรียนรู้ได้หลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันนี้ความรู้สามารถที่จะเรียนรู้กันได้ทุกที่ไม่จำเป็นต้อง เรียนเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่สามารถเรียนได้จากการเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม หรือการเรียนรู้จากสถานที่จริง ซึ่งวิธีนี้สามารถที่จะซักถาม พูดคุยกันได้ หรือการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต ผ่านทาง You Tube การเรียนแบบนี้ทำให้เปิดโลกทัศน์การเรียนรู้สามารถที่จะดูซ้ำ ๆ บ่อยได้ไม่เข้าใจ ตรงไหนสามารถที่จะสืบค้นข้อมูลได้ทันที ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณตนนท์ เกียรติประภากุล (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้การถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้น เครื่องปั้นดินเผา บ้านม่อนเขาแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า การเรียนรู้มาจากการใส่ใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยาภรณ์ โพธิกาวิณ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีประเภทขลุ่ยและแคนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า กระบวนการเรียนรู้ ด้านชุมชน ประกอบด้วย การสังเกต และการจดจำการเป็นลูกมือช่วยงาน การฝึกปฏิบัติจริง คือ การนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

5.2.1.3 ด้านความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์ได้รับโดยตรงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยประสาทสัมผัสต่าง ๆ ได้ถูกส่งไปถึงสมองเป็นความสามารถนำมาใช้บ่อย ๆ จนเรียนรู้วิธีใช้และอาจรวมที่รู้ในปรีชาญาณโดยที่ไม่ได้ เรียนรู้จากใคร หากแต่เป็นสารสนเทศที่มีคุณค่ามากที่สุดเป็นส่วนผสมของข้อมูลที่จัดระบบและประมวลผล เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ประสบการณ์ สิ่งสมการเรียนรู้ และความเชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถนำไปใช้สำหรับการแก้ปัญหาหรือการดำเนินงานได้ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสาชา ภูจินดา พบว่า ประชาชนในชุมชนนอกเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรในชุมชน อย่างพอเพียงและช่วยสร้างอาชีพเสริมให้คนในชุมชนการเป็นตัวอย่างสำหรับชุมชนอื่น ชุมชนมีความสามัคคีและลดการพึ่งพาภายนอก (วิสาชา ภูจินดา, 2557)

5.2.1.4 ด้านเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความรู้สึกหรือความเชื่อในความพร้อมที่จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมในลักษณะที่สนับสนุน สถานการณ์บางอย่างบุคคลหรือสิ่งใด ๆ (Good, 2009), (Newstrom and Davis, 2002) บุคคลมีทัศนคติ ที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมระดับมาก หากแต่ปฏิเสธสมมติฐาน โดยความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลต่อพฤติกรรม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใดอธิบายได้ว่า

ตัวแปรทัศนคติ มีความสำคัญมากกว่าตัวแปรความรู้เป็นไปตาม ทฤษฎีของ (Triandis, 1980) พิสูจน์ว่าทัศนคติและพฤติกรรมมีผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ทัศนคติมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากทัศนคติ บรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาดหวังการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการสื่อสารซึ่งทฤษฎีพฤติกรรมของ (Guyer and Fabrigar, 2015) ระบุว่าทัศนคติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม โดยแสดงถึงความเชื่อของบุคคลที่ค้ำประกันถึงผลตามมาจากการแสดงพฤติกรรม Guyer and Fabrigar (2015) และทวิศักดิ์ เทพพิทักษ์ (2556) กล่าวไว้ว่า ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันหลายแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมและพฤติกรรมมีผลมาจากทัศนคติ ซึ่งทั้งหมดจะมีพื้นฐานมาจากความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือหน้าที่ความรับผิดชอบ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพรรณ จันทร์หอม (2553) และของพัชรี ปานแก้ว (2557) พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรีไม่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งในภาพรวมและรายด้านและทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานเอกชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและสังคม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์กรบริหารส่วนตำบลแคน ควรร่วมกับผู้นำชุมชนในการสร้างการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนรับทราบ รมรณรงค์การดำรงชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง

5.3.1.2 ด้านการได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ควรจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.1.3 ด้านความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำชุมชนควรบูรณาการในการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน บ้าน วัด โรงเรียน ในการให้ความรู้แก่ประชาชนให้เกิดความเข้าใจในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.3.1.4 ด้านเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลแคน ควรศึกษาแก่นสารแห่งความรู้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากช่องทางต่าง และแนะนำบุคคลในครอบครัวให้ใช้ความรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และมีสติในการดำรงชีพตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาการรับรู้และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลแคน

5.3.2.2 ควรศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลแคน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนิษฐา เรื่องวรรณคดี. (2558). *คู่มือการนำองค์ความรู้ลูกกลิ้งและตราประทับดินเผาบ้านเชียง: ลวดลาย
สวยงามออกแบบ ผลิตภัณฑ์. อดิธาณี: บ้านเหล่า.*
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). *การประเมินผลระดับการพัฒนาคุณภาพแผนชุมชน. สืบค้นจาก
<http://www.cdd.go.th>.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ
สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พอยู่พอกิน. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.*
- กันยา สุวรรณแสง. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรวิทยา.*
- กานดา เตชะชนหมาก. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของครัวเรือน: ศึกษารณณ์ จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- เกษรา จูทอง. (2554). *การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน: กรณีศึกษา
ประชาชนในตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- จรรยาเกียรติ พงศ์กุลศร, ภัทราพร ไชยชมภู, บงกช เจนชัยภูมิ, และณัชชารีย์ วิทยาโรจน์ดำริ. (2559).
*ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557)
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพลาวิทยาลัยนครพนม. นครพนม: วิทยาลัยสันตพลาวิทยาลัย
นครพนม.*
- จิราภรณ์ ลิสกุลรักษ์. (2556). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย
ในครัวเรือน: กรณีศึกษาชุมชนบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- จิราภรณ์ สุภิสงห์. (2553). *การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการบริโภคของเยาวชน
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย.*
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุช. (2552). *ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนา
ที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.*
- ชุมพล ภัทร์คงธนจารุอนันต์. (2551). *การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ฐิติมา ปาลกะเชนทร์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอพนม จังหวัด
สุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6(1), 661-680.*
- ณดา จันทร์สม. (2551). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษา
เศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*

- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2551). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:ความเป็นมาและความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐธยาน์ ขวัญโกศลณี และนภวรรณ คณานุรักษ์. (2560) *การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2556). การใช้แบบจำลอง KAP กับ การศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติการป้องกันการติด เชื้อเอชไอ วี/เอดส์ ของคนประจำเรือไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 8(2), 84-102.
- ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม. (2558). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ปฐมอโศก จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 2(1), 27-44.
- ธนภัทร์ สุทธิ. (2550). *การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาล ตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2561). กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของชุมชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 15(2), 315-326.
- ฉันทชนก ปะวะละ, และภณิดา สุนทรไชย. (2561). รูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารบนฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและทุนทางสังคมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 143-154.
- ฉันทยาภรณ์ โพธิกาวิณ. (2553). กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีประเภทขลุ่ยและแคนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคูบัว อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 2(ฉบับพิเศษ), 315-326.
- นัฐพงษ์ สุพร. (2554). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษารองการบริการส่วนตำบลอินทร์แปลง อำเภอมานนา จังหวัดสกลนคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิตรา ใจชื้อ. (2557). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปณตนนท์ เกียรติประภากุล. (2557). กระบวนการเรียนรู้การถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นเครื่องปั้นดินเผา บ้านม่อนเขาแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอมือง จังหวัดลำปาง. *วารสาร Humanities and Social Sciences*, 31(2), 79-100.
- ประวดี พันผาสุก. (2561). *การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน บ้านเมืองคอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ปราณี เข็มวงษ์. (2553). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ปริญานุช พิบูลสรารุช. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- ปริญานุช พิบูลสรารุช. (2551). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง.
- ปริญานุช วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- ผกาพันธ์ อินจำปา. (2554). *การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวโรงพยาบาลเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา. (2542). *คำพ่อสอน: ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- พระสิทธิสิงหเสนี (โสภณ โสภโณ), พระครูโสภาสนทนทกิตต์ (ศักดา โสภาโส), พระมหาเผด็จ จิรกุล (จงสกุลศิริ) และวรัรัตน์ ศรีสถิตวัฒนา. (2562). รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม ตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 6(10), 5441-5457.
- พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2542). *มนุษย์กับสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรี ปานแก้ว. (2557). ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและสังคม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 34(2), 1-22.
- ไพโรจน์ ชลารักษ์. (2551). *การจัดการความรู้: สังกัทางทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมพรีนติ้งกรุ๊ป.
- มณีนรัตน์ กรณ์ทอง. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่-3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุธิตา พาชิรัตน์ และนิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 10(1), 53-64.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตนา เนตรแจ่มศรี. (2550). *การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาประชาชนชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รุ่งนภา นกกล้า. (2556). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วลัยพรรณ จันทร์หอม. (2553). *การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครู*
- วารี คลังศิริ. (2558). *การรับรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- วิษุตา ให้เจริญ. (2552). *การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาสวนทุเรียน บ้านเขาป้อม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิษุตา ชูศรีवास. (2561). *การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วิสาชา ภูจินดา. (2557). *ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและผลตอบแทนทางสังคมของการใช้พลังงานชีวมวล ในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- เวธกา เสวครบุรี. (2554). *โครงการวิจัยแนวทางการฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาว กะเหรี่ยง บ้านไร่ป่า ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี*. กาญจนบุรี: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี.
- ศราวณี พึ่งผู้นำ. (2557). *การศึกษาความรู้ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ศรีปริญญา ฐูประจ่าง. (2564). *การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีชีวิตตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8), 123–140.
- ศิริณา จิตต์จรัส. (2555). *เศรษฐกิจชุมชน และภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิลาวัต ศรีสวัสดิ์. (2552). *ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิสำเนา: ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สมใจ เผ่าดิษฐ์. (2557). *รายงานการวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบภาพเรื่องมิติตวิน ทุกชาติก-ราโชวาทชาดก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2*. กรุงเทพฯ: โอ เดียนส์ไตร์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2544). *การวัดผลการศึกษา*. ภาพสลิท: ประสานการพิมพ์.
- สมพร ปานยินดี และจันจิราภรณ์ ปานยินดี. (2562). *การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร*. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 4(1), 1.-16.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล*. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 2 ปี แห่งการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2546*. สืบค้นจาก <http://uc.thailis.or.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). *กรณีศึกษาชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th>.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ*. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระองศ์. (2541). *คู่มือการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชน ปี 2541*. สืบค้นจาก <http://uc.thailis.or.th>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำราญ จุช่วย. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์: กรณีศึกษานักศึกษา เข้าใหม่ปีการศึกษา 2555*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สิริกร บุญสังข์, วรรณษา แสนลำ, ณีภูฐา มณฑล, และนิตยา ปุระระโทก. (2560). การพัฒนาชุมชนต้นแบบในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข. *วารสารชุมชนวิจัย*, 11(2), 9-20.
- สิริรัตน์ สังสุทธิ และต้องลักษณ์ บุญธรรม. (2560). *การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุภาสพงษ์ ฐ์ทำนอง. (2556). การถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิสารสนเทศด้านการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมลุ่มน้ำคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 6(2), 94.
- สุมาลี สิงห์เกิด. (2553). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ในวันพัฒนา*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2548). *แนวคิดของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2551). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. *วารสารน้ำ*, 20(2), 4-5.
- สุวัฒน์ อัครไชยชาญ (2555) *ตามรอยพ่อ ก-ช: ๘ สถิตินดวงใจนิรันดร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สารคดี.

- แสงสุรีย์ ทัศนพูนชัย. (2550). ความดีมีสุขของคนไทย For Quality. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 8(14), 128.
- อนุชา พิมายนอก และภควรรณ ลุนสำโรง. (2558). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน บ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังเจียวจังหวัดนครราชสีมา. ใน *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สร้างสรรค์และพัฒนาเพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ 2* (น. 579-590). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2550). *ในโครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนที่เดินทาง (Roadmap) ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อภิชัย พันธเสน. (2549). *โครงการสังเคราะห์งานวิจัย ข้อเขียน และบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อรรพรรณ ป้อมดำ. (2561). *การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). *ปรัชญาภูมิหมายพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- อุเทน เจริญภูมิ, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ และอลงกต ยะไวทย์. (2561). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. *วารสารชุมชนวิจัย*, 12(1), 191-203.
- อุบลวรรณ ภาวานันท์ และคณะ. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอื้องทิพย์ เกตุกราย. (2551). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Benjamin, A.W. (2005). *The criteria selection of principals for elementary school with predominantly minority group enrollment as perceived by four referent groups*. Dissertation Abstracts International.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Newstrom, J.W. and Davis, K. (1997). *Organizational behavior: Human behavior at work*. (10th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Robert, G. and Willem, J.A. (2006). Work ability and perceived work stress. *International Congress Series*, 79-83.
- Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(1), 49-60.

- Schiffman, L.G. and Kanuk, L.L. (1994). *Consumer Behavior* (5th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Schiffman, L.G. and Kanuk, L.L. (2000). *Consumer Behavior* (7th ed.). Upper Saddle River: N.J Prentice Hall.
- Taro, Y. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and Change*. New York: Wiley.
- UNDP, (2007). *Concept and Theories of His Majesty The King on Development. In Commemoration of the 50th Anniversary of King Bhumibol Adulyadej's Accession to the Throne. United Nations Development Programmed*. Bangkok: Keen Publishing.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลแควน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลที่ได้รับไปพัฒนา/ปรับปรุงการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแควน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

2. แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น 4 ส่วน

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 3 การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

นางสาวลัดดา มะปะทา

นักศึกษาปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
  - 1.1 ชาย
  - 1.2 หญิง
2. อาชีพ
  - 2.1 ไม่ได้ทำงาน
  - 2.2 รับจ้างทั่วไป
  - 2.3 เกษตรกร
  - 2.4 ลูกจ้างบริษัท
  - 2.5 ค้าขาย/ผู้ประกอบการ
  - 2.6 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
3. อายุ.....ปี
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว ..... คน
5. รายได้รวมของครอบครัว ..... บาท/เดือน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
คำชี้แจง: โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านตามเกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต						
1.	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
1.1	การเรียนรู้จากชุมชน					
1.2	นิทรรศการ/กิจกรรมพิเศษ					
1.3	เพื่อน/บุคคลในครอบครัวพูดให้ฟัง					
1.4	โทรทัศน์					
1.5	วิทยุ					
1.6	หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร					
1.7	อินเทอร์เน็ต					
2.	การได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.1	ได้รับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ					
2.2	ได้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3	ได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.4	ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.5	การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.6	การร่วมจัดกิจกรรม/นิทรรศการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
3.	ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
3.1	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ					
3.2	การพึ่งตนเองและพึ่งกันเองเป็นหลักการสำคัญตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
3.3	ทฤษฎีใหม่กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคนละเรื่องไม่เกี่ยวกับ					
3.4	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางที่มุ่งเน้น การดำรงตนแบบประหยัดและตระหนี่ถี่เหนียว					
3.5	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น					
3.6	การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
3.7	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังทั้งในการวางแผนและในการปฏิบัติ					
3.8	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.9	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต					
3.10	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความเพียรพยายามและความอดทน					
3.11	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนไม่เกี่ยวกับรัฐบาล					
3.12	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เหมาะสมสำหรับชาวบ้านโดยทั่วไป จึงไม่เกี่ยวกับคนในเมือง ข้าราชการ และนักการเมือง					
3.13	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรเป็นหลัก					
3.14	การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องง่ายเพราะมีแบบอย่างให้เรียนรู้ จึงไม่จำเป็นต้องใช้สติปัญญา					
3.15	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทย					
4.	เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4.1	การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตจะทำให้ประชาชนในทุกระดับมีชีวิตที่ดีขึ้น					
4.2	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำได้ยากเพราะจะต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก					
4.3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติเพื่อความตระหนี่					
4.4	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเราและครอบครัวเท่านั้น					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.5	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น					
4.6	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ จึงเหมาะสำหรับคนที่เรียนสูง ๆ เท่านั้น					
4.7	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติเพราะมีผู้ปฏิบัติไม่สำเร็จมาแล้วจำนวนมาก					
4.8	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความพยายามและอดทน					
4.9	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการปฏิบัติตามที่พระเจ้าอยู่หัวได้ชี้แนะไว้แล้ว ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องใช้สติปัญญา					
4.10	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนไม่เกี่ยวกับรัฐบาล					
4.11	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เหมาะสมสำหรับชาวบ้านโดยทั่วไปจึงไม่เกี่ยวกับคนในเมือง ข้าราชการ และนักการเมือง					
4.12	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรเป็นหลัก					
4.13	การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องง่ายเพราะมีแบบอย่างให้เรียนรู้ จึงไม่จำเป็นต้องใช้สติปัญญา					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.14	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทย					

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต						
1.	ความพอประมาณ					
1.1	การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น					
1.2	การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น					
1.3	การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น					
1.4	การไม่หลงไหลไปตามกระแส วัตถุนิยม					
1.5	ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่					
1.6	ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่					
2.	ความมีเหตุผล					
2.1	การพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง					
2.2	การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ					
2.3	การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ					
2.4	หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ					
2.5	การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังคิดและทำอะไร					
3.	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี					
3.1	การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.2	การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเอง เพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม					
3.3	การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียม ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแส เศรษฐกิจและสังคม					
3.4	การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความ ตั้งใจและเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง					
3.5	การป้องกันหรือรู้จักการบริหาร ความเสี่ยง					
3.6	การวางแผนการจัดการกับ ความไม่แน่นอน					
4.	ความรู้					
4.1	การแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อน ทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ					
4.2	การใช้ความรู้อย่างรอบด้าน เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต					
4.3	การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวัง ในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้					
4.4	การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ ด้วยความรอบคอบเสมอ					
5.	คุณธรรม					
5.1	การซื้อสินค้าและบริการโดยคำนึงถึง ความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการ อยู่เสมอ					
5.2	การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรม ที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชนและสังคม					
5.3	การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัว ด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์ และกำลังปัญญา					
5.4	การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม					

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X1	+1	+1	+1	3	1
X2	+1	+1	+1	3	1
X3	+1	+1	+1	3	1
X4	+1	+1	+1	3	1
X5	+1	+1	+1	3	1
X6	+1	+1	+1	3	1
X7	+1	+1	+1	3	1
X8	+1	+1	+1	3	1
X9	+1	+1	+1	3	1
X10	+1	+1	+1	3	1
X11	+1	+1	+1	3	1
X12	+1	+1	+1	3	1
X13	+1	+1	+1	3	1
X14	+1	+1	+1	3	1
X15	+1	+1	+1	3	1
X16	+1	+1	+1	3	1
X17	+1	+1	+1	3	1
X18	+1	+1	+1	3	1
X19	+1	+1	+1	3	1
X20	+1	+1	+1	3	1
X21	+1	+1	+1	3	1
X22	+1	+1	+1	3	1
X23	+1	+1	+1	3	1
X24	+1	+1	+1	3	1
X25	+1	+1	+1	3	1
X26	+1	+1	+1	3	1
X27	+1	+1	+1	3	1
X28	+1	+1	+1	3	1
X29	+1	+1	+1	3	1
X30	+1	+1	+1	3	1
X31	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X32	+1	+1	+1	3	1
X33	+1	+1	+1	3	1
X34	+1	+1	+1	3	1
X35	+1	+1	+1	3	1
X36	+1	+1	+1	3	1
X37	+1	+1	+1	3	1
X38	+1	+1	+1	3	1
X39	+1	+1	+1	3	1
X40	+1	+1	+1	3	1
X41	+1	+1	+1	3	1
X42	+1	+1	+1	3	1
X43	+1	+1	+1	3	1
X44	+1	+1	+1	3	1
X45	+1	+1	+1	3	1
Y1	+1	+1	+1	3	1
Y2	+1	+1	+1	3	1
Y3	+1	+1	+1	3	1
Y4	+1	+1	+1	3	1
Y5	+1	+1	+1	3	1
Y6	+1	+1	+1	3	1
Y7	+1	+1	+1	3	1
Y8	+1	+1	+1	3	1
Y9	+1	+1	+1	3	1
Y10	+1	+1	+1	3	1
Y11	+1	+1	+1	3	1
Y12	+1	+1	+1	3	1
Y13	+1	+1	+1	3	1
Y14	+1	+1	+1	3	1
Y15	+1	+1	+1	3	1
Y16	+1	+1	+1	3	1
Y17	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
Y18	+1	+1	+1	3	1
Y19	+1	+1	+1	3	1
Y20	+1	+1	+1	3	1
Y21	+1	+1	+1	3	1
Y22	+1	+1	+1	3	1
Y23	+1	+1	+1	3	1
Y24	+1	+1	+1	3	1
Y25	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
X1	.583
X2	.325
X3	.378
X4	.259
X5	.746
X6	.355
X7	.459
X8	.535
X9	.568
X10	.493
X11	.372
X12	.438
X13	.592
X14	.431
X15	.583
X16	.467
X17	.514
X18	.534
X19	.746
X20	.583
X21	.325
X22	.378
X23	.259
X24	.746
X25	.303
X26	.378
X27	.259
X28	.746
X29	.355
X30	.459

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

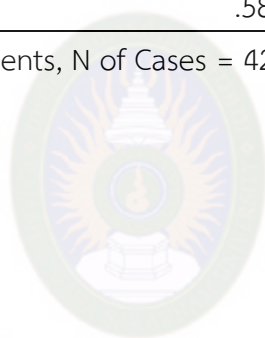
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
X31	.535
X32	.568
X33	.493
X34	.372
X35	.438
X36	.592
X37	.431
X38	.583
X39	.438
X40	.592
X41	.431
X42	.583
X43	.592
X44	.438
X45	.535
Y1	.493
Y2	.372
Y3	.583
Y4	.325
Y5	.378
Y6	.259
Y7	.746
Y8	.355
Y9	.459
Y10	.535
Y11	.568
Y12	.493
Y13	.372
Y14	.438
Y15	.592

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
Y16	.431
Y17	.325
Y18	.378
Y19	.249
Y20	.810
Y21	.372
Y22	.438
Y23	.592
Y24	.431
Y25	.583

หมายเหตุ: Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 70, Alpha = .914

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ลัดดา มะปะทา, สันญา เคนาภูมิ และยุภาพร ยุภาศ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม. ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5. วันที่ 12 กรกฎาคม 2565 (น. 215-224). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวลัดดา มะปะทา
วันเกิด	24 ธันวาคม 2528
สถานที่เกิด	เลขที่ 162 หมู่ 2 ตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 44120
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 162 หมู่ 2 ตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 44120
สถานที่ทำงาน	สำนักงานอัยการจังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง	นักจัดการงานทั่วไป
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
พ.ศ. 2566	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY